

Tomasz ZAWADZKI
<https://orcid.org/0000-0001-8663-5477>
Gliwice

Dokumenty Bolka II świdnickiego z lat 1361–1365 przechowywane w Archiwum Państwowym we Wrocławiu (i jego oddziale w Jeleniej Górze)

Zarys treści: Publikacja obejmuje 21 dokumentów przechowywanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu (i jego oddziale w Jeleniej Górze), wystawionych w latach 1361–1365 przez księcia świdnickiego Bolka II Małego (zm. 1368), jednego z najwybitniejszych Piastów śląskich w XIV w. Dokumenty dotyczą różnych zagadnień i wystawione zostały dla miast/mieszczan, instytucji kościelnych, a także rycerstwa.

Abstract: The publication includes 21 documents kept in the State Archives in Wrocław (and its branch in Jelenia Góra) issued between 1361 and 1365 by Duke Bolko II the Small of Świdnica (d. 1368), one of the most eminent Silesian Piasts in the fourteenth century. The documents deal with various issues and were issued for towns/townsppeople, ecclesiastical institutions, as well as knighthoods.

Słowa kluczowe: Bolko II świdnicki, dokumenty, Śląsk, średniowiecze, kancelaria książęca

Keywords: Bolko II of Świdnica, documents, Silesia, Middle Ages, ducal chancellery

Bolko II świdnicki (zm. 1368) był jednym z najwybitniejszych Piastów XIV w. Przeszedł do historii jako ostatni niezależny przedstawiciel swego rodu na Śląsku¹. Ambitna i szeroko zakrojona polityka księcia zaowocowała stosunkowo dużą spuścizną dokumentową. Większość jego dyplomów została opublikowana, przede wszystkim w formie regestów – dokumenty wystawione w latach 1326–1342 odnajdziemy w *Regesten zur schlesischen Geschichte*², natomiast w ich polskiej kontynuacji, *Regestach śląskich*, znalazły się dokumenty z lat 1343–1360³. Mimo wszystkich słabości uznać je można

¹ Na temat polityki księcia aktualna w dużej mierze pozostaje wciąż praca: E. Gospos, *Die Politik Bolkos II. von Schweidnitz-Jauer (1326–1368). Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde an der Hohen philosophischen Fakultät der Vereinigten Friedrichs-Universität Halle-Wittenberg*, Halle am Saale 1910. Ponadto: J. Dąbrowski, *Dzieje polityczne Śląska w latach 1290–1402*, w: *Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, t. 1, red. S. Kutrzeba, Kraków 1933, s. 327–562. Z nowszych prac: T. Jurek, *Bolko II. von Schweidnitz (†28. Juli 1368)*, w: *Schlesische Lebensbilder*, t. 10, red. K. Borchardt, Insingen 2010, s. 9–23. Niedawno ukazała się biografia księcia, jej autor popełnił jednak wiele błędów, M.A. Klemenski, *Bolko II Mały (ok. 1309/12 – 1368) książę świdnicko-jaworski i margrabia lużycki*, Kraków 2023; rec.: T. Jurek, *Rocz. Hist.*, 89, 2023, s. 205–209; T. Zawadzki, „Średniowiecze Polskie i Powszechnie”, 16, 2024 (przyjęta do druku).

² *Regesten zur schlesischen Geschichte*, w: CDSil., t. 18: *1316–1326*, red. C. Grünhagen, K. Wutke, Breslau 1898; t. 22: *1327–1333*, red. C. Grünhagen, K. Wutke, Breslau 1903; t. 29: *1334–1337*, red. K. Wutke, E. Randt, H. Bellee, Breslau 1923; t. 30: *1338–1342*, red. K. Wutke, E. Randt, Breslau 1930.

³ *Regesty śląskie*, red. W. Korta, t. 1: *1343–1348*, oprac. K. Bobowski i in., Wrocław 1975; t. 2: *1349–1354*, oprac. K. Bobowski i in., Wrocław 1983; t. 3: *1355–1357*, oprac. J. Gilewska-Dubis, Wrocław 1990; t. 4: *1358–1359*, oprac. J. Gilewska-Dubis, K. Bobowski, Wrocław–Warszawa 1990; t. 5: *1360*, oprac. J. Gilewska-Dubis, Wrocław–Warszawa 1992.

za korpus. Z ostatnich trzech lat panowania księcia (1366–1368) dysponujemy publikacją wyciągów z rejestru kancelaryjnego (prawie 250 wpisów)⁴. Ponadto pojedyncze dokumenty rozproszone są w różnych innych wydawnictwach źródłowych⁵. Jak łatwo zauważyć, ciągłość edycji dokumentów księcia świdnickiego zawiera lukę w latach 1361–1365⁶. Celem niniejszej publikacji jest jej wypełnienie poprzez udostępnienie dokumentów z tychże lat przechowywanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu (oraz jego oddziale w Jeleniej Górze), a więc placówce, w której znajduje się dziś znakomita większość zachowanych dyplomów Bolka II. Edycja obejmuje 21 dokumentów, które łączy osoba wystawcy i proveniencja archiwalna⁷. Dotyczą one natomiast spraw różnych, są to przede wszystkim dokumenty dla miast, instytucji kościelnych, potwierdzenia obrotu majątku przez rycerstwo i mieszczan. Wśród nich 18 to oryginalne dokumenty (dwa z nich, nr 6 i 13, zostały już wcześniej wydane w całości, lecz bez opisów pieczęci), jest też transumpt (nr 3), wyciąg z rejestru (nr 7) i kopia (nr 16). Niniejsza publikacja pełnych tekstów dokumentów przydatna jest dla analizy ich formularza. Zamieszczone opisy pieczęci ukazują zmienność i ewolucję zwyczajów sfragistycznych w kancelarii Bolka II⁸. Listy świadków pozwalają natomiast na obserwację dworu, ujawniają one bowiem urzędników książęcych⁹.

Zasady przygotowania edycji oparte zostały na powszechnie przyjętych regułach¹⁰, z zachowaniem sposobu, w jaki opublikowano niedawno dokumenty Bolka II z archiwum dawnego czeskiego przeoratu zakonu joannitów¹¹. W związku z tym *u* i *v* oddawane są zgodnie z wartością fonetyczną, jakkolwiek w nazwach własnych obowiązuje dokładna transliteracja; zawsze zachowane jest w użyte na oznaczenie *u* lub *v*. Interpunkcja oraz pisownia wielkich i małych liter zostały zmodernizowane. W tekstach niemieckich uproszczono zdwojenia spółgłosek. Nadpisane *e* ze względów technicznych umieszczono po literze, nad którą było nadpisane (np. *u^e*). Ukośnikami: / zaznaczono końcówki pierwszych trzech wierszy każdego dyplomu, a pismo wyróżnione – ujęciem w podwójne kreski: //abc//. Uzupełnienia ubytków ujęto w nawiasy kwadratowe: [abc], a jeżeli ubytku nie udało się zrekonstruować, nawiasy wypełnione zostały kropkami w liczbie odpowiadającej orientacyjnie liczbie zniszczonych znaków. Każdy dokument opatrzony jest numerem, rozwiązana data, regestem, opisem oryginału, a także informacją o wcześniejszych publikacjach.

⁴ *Landbuch księstw świdnickiego i jaworskiego*, t. 1: 1366–1376, wyd. T. Jurek, Poznań 2004.

⁵ Np. *Urkunden der Stadt Löwenberg*, wyd. H. Wesemann, Löwenberg in Schlesien 1885 (odb. z: „Jahresbericht über des Realprogymnasium zu Löwenberg in Schlesien”); W. Lippert, *Wettiner und Wittelsbacher sowie die Niederlausitz im XIV. Jahrhundert. Ein Beitrag zur deutschen Reichs- und Territorialgeschichte*, Dresden 1894; *Die Landständische Verfassung von Schweidnitz-Jauer zur Geschichte des Ständewesens in Schlesien*, wyd. G. Croon, w: CDSil., t. 27, Breslau 1912; T. Jurek, *Tuzin z naddatkiem niedrukowanych dokumentów Bolka II świdnickiego z archiwum joannickiego w Pradze*, w: *Studia monastica et mediaevalia. Opuscula Marco Derwich dedicata*, red. M.L. Wójcik, Wrocław 2022, s. 501–522.

⁶ Dokumenty z tych lat znane są wprawdzie z regestów w katalogach-inwentarzach archiwalnych, niestety zawierają one wiele nieścisłości i błędów, przede wszystkim też nie zamieszczono w nich list świadków. Odbiegają w związku z tym od pozostałych wydawnictw regestowych, co w znacznym stopniu obniża ich wartość.

⁷ Zbiór ten odpowiada mniej więcej połowie znanych nam dokumentów Bolka II wystawionych w tym czasie.

⁸ Wprowadzanie nowych pieczęci i wyobrażeń na nich, a także zmiany tytułatury związane z poszerzaniem terytorialnego zasięgu władzy przez Bolka: na pieczęciach przy dokumentach nr 18–21 pojawia się nowa tytułatura lużycka; na podstawie pieczęci przy dok. nr 2 nieznacznie możemy cofnąć, do 20 VI 1361, używanie *contrasigillum* przez protonotariusza Piotra von Zedlitz, które dostrzegano najwcześniej 13 VIII 1361, M.L. Wójcik, *Pieczęcie rycerstwa śląskiego w dobie przedhusyckiej*, t. 2, Kraków–Wrocław 2018, s. 867, typ A.

⁹ W większości są to osoby znane w literaturze, lecz w przypadku niektórych z nich możliwe jest uściślenie czasu sprawowania przez nie urzędów na podstawie dokumentów objętych niniejszą edycją: Rudiger Wiltberg był marszałkiem jeszcze w 1363 (nr 14), a nie do 1360 r.; Han Logau był sędzią dworskim już w 1363 (nr 14), a nie tylko w 1367 r.; Peczek Fryz był kuchmistrem jeszcze w 1365 (nr 18), a nie tylko w 1362 r.; Heinke Seidlitz był łowczym jeszcze w 1364 (16), a nie tylko w 1362 r. Oprócz urzędników w dokumencie z 1365 r. (nr 18) wymieniony został kapelan Mikołaj Kestener – tytuł honorowy kapelana dostrzegano przy nim dopiero w 1369 r., por. M.A. Klemenski, *Bolko II Mały*, s. 390–391, 395, 397. W dok. nr 2 pojawia się natomiast urzędnik dotąd nieznan, cześnik Arnold Trache – urząd cześnika nie był dotąd w ogóle wymieniany przez badaczy dworów Piastów świdnickich i jaworskich.

¹⁰ Th. Kölzel, *Konstanz und Wandel. Zur Entwicklung der Editionstechnik mittelalterlicher Urkunden*, w: *Urkunden und ihre Erforschung. Zum Gedenken an Heinrich Appelt*, red. W. Maleczek, Wien 2014, s. 33–52.

¹¹ T. Jurek, *Tuzin z naddatkiem*, s. 501–522.

Zastosowane skróty:

Dok. m. – Dokumenty miasta

Katalog APDŚ – *Katalog dokumentów przechowywanych w Archiwach Państwowych Dolnego Śląska*, t. 4: 1351–1366, oprac. R. Stelmach, Wrocław 1991

Katalog APWr. – *Katalog średniowiecznych dokumentów przechowywanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu*, oprac. R. Stelmach, Wrocław–Racibórz 2014

Dokumenty

1.

Jelenia Góra, 25 I 1361

Książę Bolko zezwala radzie miasta Jeleniej Góry na zbudowanie w tym mieście winiarni, domu wagi, kramów kupieckich oraz postrzygalni.

Oryg.: AP Wrocław Oddział w Jeleniej Górze, Dok. m. Jeleniej Góry, nr 10 (12). Pergamin 29,8 × 17,7 + 5,2 cm. Na odwrociu nota nowożytna.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 485; Katalog APWr., nr 3080 (obydwa nieścisle).

Uw.: Otwory po sznurze po pieczęci.

//In^a// Gotis namen amen. Wir Bolke von Gotis gnaden herczoge in Slez(ien), herre von Furstinberg / und czur Swydnicz tun kunt eweklich allen den, die disin brif sehen adir horen lezen, daz wir / haben angesehen den willigen dinst, den uns unser getruwen ratlute und stat Hirsberg bis doher / unvordrosinlich getan haben und noch in kumftigen cziten tun mogen und dorumb zo haben wir mit wolvorbedichtim mute und ouch mit rate unser lieben getruwen manne czu genaden in gegeben, daz sie mogen buwen der obgenanten unser stat czu nucze und czu gemacht eynen winkeler, eyn wokhus, cramkamern und eyne scherkamer doselbest, wo und welchin enden in daz allir bevste vuget und allirbequemelichest mak sin, in und iren nachkomelingen eweklichen vri, ane allen dinst, ane alle gabe und ane alle sture, von uns und allen unsern nachkomelingen gemachsam und ungehindirt czu besiczen und in iren fromen noch vrier willekur czu wenden^b. Mit urkund dicz brifs, den wir czu eynir ymmerwernden bestetigung vorsegelt haben lazzen werden mit unser gutin wizzen. Gegeben czu Hirsberg an sante Pauels tage do er bekart wart, do man czalte noch Gotis geburt driczenhundirt in dem eynundsechczegstim jare, dez sint geczuk unser lieben getruwen her Peter von Czedlicz, Gotsche Schaff, Otte von Grislaw unser hoverichter, Rudger von Wiltberg unser marschalk, Arnolt Trache, Hantsch von Nebeltschicz, Petir von Czedlicz unser lantschriber, dem wir disin brif bevolen haben, und andern truwirdiger unser manne vil.

^a Zdobiony inicjał I wysokości prawie całego tekstu; ^b pomyłkowe zdwojenie: wenden.

2.

Lubiąż, 20 VI 1361

Książę Bolko potwierdza, że Mikołaj z Zeisburg (Cisów) sprzedał Tylonowi opatowi klasztoru w Lubiążu wzgórze w Sulistrowicach (lub Sulistrowiczkach) w dystrykcie niemczańskim za 100 grzywien. Książę wzgórze to nadaje w lenno opatowi oraz mieszkańcom wsi Oleszna, którzy partycypowali w jego zakupie.

Oryg.: AP Wrocław, Rep. 91, nr 322 (330). Pergamin 41,1 × 17,3 + 4,4 cm. Na zakładce z prawej strony nota rejestracyjna: R. Na odwrociu noty i sygnatury nowożytne.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 504; Katalog APWr., nr 3102 (obydwa z błędami).

Uw.: Na czerwonym sznurze pieczęć pieszka księcia Bolka w wosku naturalnym, z postacią władcy w hełmie, trzymającego miecz i tarczę, stojącego między dwoma smukłymi wieżyczkami, napis: + S BOLCONIS DI GRA DVCIS SLE ET DNI DE FVRSTEBHC (M. Gumowski, *Pieczęcie śląskie do końca XIV wieku*, w: *Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, t. 3, red. W. Semkowicz, Kraków 1936, s. 429, tabl. 102, fig. 45); na jej odwrociu fragment contrasigillum w wosku naturalnym, napis: [...]RVVS DE CZE[...] (z pewnością jak niżej nr 4).

//In^a// Gotis namen amen. Wir Bolke von Gotis gnadin herczoge in Sle(zien), herre von Furstinberg und czur Swydnicz tun kunt eweklich allen / den, die disin brif sehen adir horen lezen, das vor uns komen ist unser liebir getruwer her Nickel vom Cziskberge bie gesundim libe, bie / gutir vornumft, und hat mit volvorbedachtim mute und mit rate sinir frunde vorkouft recht und redlich in eyne rechtin koufe / unserm getruwen und andachtigem brudir Tilen dem abte czu Lubens und sinir samenunge den berk czu Sinstrowicz in unserm wichbilde czu Nimpcz, mit holcze, mit grase, mit weyde, mit acker, mit allem genise, mit allem nucze, mit allir herschaft, wie daz gemeynlich adir sundirlich sie czu nennen, alz derselbe berk von sinen eldern an in komen ist und alz er in ouch selbir gehabt und besessin hat in allen reynen und greniczen alz er in abegemessin und abegezeychent ist, umb hundirt mark Pragischer groschen Polenischer czal, der derselbe her Nickel ouch gutlich und vollenkomelich bezalt und vorrichtet ist und gab in den uf von gutim willen unbetwungen in unser hende. Denselben kouf haben wir gelibt und gelobt und haben durch ire bete und willigen dinst beydirsit von unser furstlichen gewalt denselben obgenanten berk mit allem deme, alz vorgeschreiben stet, dem vorbenantin brudir Tilen dem abte czu Lubens, sinir samenunge, dem scholtheysin, den gebuwern, allir dorfschaft und der ganczin gemeynde czur Olsen in demselben wichbilde czu Nimpcz und allen iren nachkomelingen, die dazselbe gelt ouch vollenkomelich bezalt haben, geligen und lien vri ane allen dinst und ane allis beswernizze czu eyne rechtin lehen gemachsam und ungehindirt czu besiczen und waz uns dinstis von dezselden bergis wegen geboren mochte, den sehen wir uf andir sin gut, daz er czu Sinstrowicz hat, und sagen dieselben gebuwern czur Olsen und ire nachkomelinge dez eweklich vri und ledik. Mit urkund dicz brivis, den wir mit unser gutin wizen vorsigelt haben lazzen werden czu eyne ewegen gedechtnizze. Gegeben czu Lubens am nehestin suntage vor sante Johannis tage dez heyligen Toufers, do man czalte noch Gotis geburt driczenhundirt jar in deme eynundsechczigstim jare, dez sint geczug unser lieben getruwen her Ulrich Schaff, her Heynke von Sidlicz, her Nickel von Olow, her Herman von Czetheras, Rudger von Wiltberg unser marschalk, Arnolt Trache unser schenke, Petir von Czedlicz unser lantschriber und andir truwirdiger unser manne vil dorczu gerufin und gebetin.

^a *Zdobiony inicjał I wysokości prawie całego tekstu.*

3.

Strzegom, 28 VI 1361

Książę Bolko potwierdza, że klaryski z Wrocławia mają prawo zastawiać należące do nich czynsze w Tomkowicach i Granicy leżących koło Strzegomia.

Transumpt rady miasta Wrocławia z 1549 r.: *AP Wrocław, Rep. 63, nr 155 (629).*

Reg.: *Katalog APDŚ, nr 508; Katalog APWr., nr 3106 (obydwa z błędami).*

Wir Bolke von Gotis genaden hertzog in Slesien, herr von Furstenberk und zuer Schweidnitz bekhennen offentlich mit diesem brieve allen den, die yn sehen ader horen lesen, das wir von unsern furstlichen genaden und gewalt und auch von sunderlicher gunst erlaubet haben und erlauben den andechtigin und den ynnegen der epteshin und der ganzen samenung des closters sanct Claren zue Breslaw und am yre stadt und von yhre wegen iren dienern, das sie sullen und mogen umb yhren zins, den sie haben zue Domaswalde und zuem Halbendorf bei der Stregen, pfenden als dicke und ofte als in ihr zins nicht wirt, und diselben pfandt sullen sie und mogen sie furen und treiben in die stadt zuer Stregen und zuer Schweidnitz und sie vorsezen doselbist zue den Juden, als sie alle recht domite begangen hetten und haben ungehindert, darumb gebieten wir auch unsern lieben getrawen hoverichtern, richtern und anwalden und auch den pfendern, zue den dieser brief kume, das ihr in bei unsern hulden uf den egenanten dorfern pfandis helfit, wer euch diesen brief brenget von den egenanten nunen und junckfrauen wegen als dicke es in notdortf wirt und des nicht lasit. Geben zuer Strega in sante Petrus und Pauels abende der aposteln nach Christi gepurth dreizehenhundert yahr in dem einundsechsigisten yahr.

4.

Fünfhausen, 13 VIII 1361

Księżę Bolko potwierdza, że Dorota żona Jana z Schildau (Wojanów) oraz jej siostra Agnieszka żona Mikołaja z Walditz (Włodzice), córki zmarłego Baldwina wójta dziedzicznego w Jeleniej Górze, przekazały wspomnianemu Janowi część wójtostwa w Jeleniej Górze odziedziczoną przez nie po ojcu, a także wszystko to, co odziedziczą po swojej macosze Małgorzacie, a zapisane zostało jej w dożywocie.

Oryg.: AP Wrocław Oddział w Jeleniej Górze, Dok. m. Jeleniej Góry, nr 12 (14). Pergamin 47,7 × 23,4 + 4,8 cm. Na zakładce z lewej strony nota rejestracyjna: R. Na odwrociu noty i sygnatury nowożytna.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 514; Katalog APWr., nr 3112 (obydwa z błędami).

Uw.: Na fioletowym sznurze pieczęć księcia (jak nr 2) w wosku naturalnym, na jej odwrociu *contra-sigillum* w wosku naturalnym przedstawiające w polu pieczęci tarczę z herbem Zedlitzów – trójkątna kłamra od pasa zdobiona listkami koniczyny w narożnikach, napis: + S PETRVS DE CZEDLICZ CANCELAR(ius) (M.L. Wójcik, *Pieczęcie rycerstwa śląskiego w dobie przedhusyckiej*, t. 2, Kraków–Wrocław 2018, s. 867, typ A).

//In^a// Gotis namen amen. //W//ir Bolke von Gots genaden herczog in Slezyen, herre von Furstinberg und czur Swydnicz tun kunt ewyclich allen den, di desin brif sehen adir horen lezen, das vur / uns komen sint di erbern vrowen Dorothea Hannus von Schyldaw unsers liben getruwen eliche wyrtyenne und auch Agnes ir swestir, Nitschen von Waldycz eliche wyrtyenne, etiswenne Baldwyns / erbeyoyts czu Hirsberg to^echter, als im Got genade, und haben mit wolvorbedachtem mute, by gesundem libe, by gutir vornumft, mit rate ire vrunde dem obgenaten Hannoze vorreicht und / vorlangt mit vro^elichem antilcze und mit lachendem munde unbetwungen allen den teyl, der si anerstorben was von irem ebenanten evatir Baldwyne in das erbegerichte doselbst, is si in der stat adir vur der stat, is si an erbe, an gute, an czinse adir voran is si, mit allir czugeho^erunge nichts u^esgesundirt, und su^endirlich alles das, das si von der erbern vrowen Margreten ire stifmutir von ires lypgedings wegen mak angesterben adir dorczu si recht mo^egen hebben, und boten, das wir von unsern gnaden, unsern wyllen dorczu geben wolden. Des haben wir angesehen ir bete und auch den wylligen dinst, den uns der obgenante Hannus getru^elich ofte hat getan und noch tun mak in ku^emfiligen cziten und haben demselben Hannoze von Schyldaw alles das, das diselben vrowen von irem evatir was anerstorben, als vorgeschreiben stet, gelegen und lyen von unser furstlichen gewalt mit allem dem, das dorczu geho^ert, is si in der stat adir vur der stat, is si an erbe, an gute, an czinse adir an dem angefelle, mit allem nucze, mit allem rechte, mit allem gnyse und mit allir herschaft, wy das alles gemeynlich adir sundirlich si czu nennen, als is der ebenante Baldwyn gehabt hat und als is lyt und von alders hat gelegen, czu eynem rechten lehen im und sinen erben ewyclich ungehindert czu besiczen, und wenn der obgenante Hannus von Schildaw dasselbe erbegerichte halb also erben und besiczen wirt, so meynen und wollen wir von sundirlichen gnaden und auch umb das, das er uns destebas gedinen mo^ege, das er wedirkeufen mo^ege und wedir in lo^ezen sulle, das der vorbenante Baldwyn us demselben erbgerichte vorkouft adir vorsaczt hat umb also vil geldes als si mit brifen adir mit andirr redlicher wyssen bewyzen mo^egen, das is in vorkouft si adir das is in vorsaczt si. Mit urkunde dycz brifs, den wir czu eynem ymmerwerden gedechnusse mit unser gutin wyssen vorsigelt haben lazzen werden. Gegeben czu Fumfhu^esen am nesten vritage vor Unserm Vrowen tag, als si czu hymel fu^er, do man czalte noch Crists geburte dryczenhundirt iar in dem eynundsechzigsten iare, dobi sint gewest unser liben getruwen man czu geczu^ege gerufen und gebeten her Hannus von der Warte, her Gunczil, her Nickel gebu^edir vom Swyn, her Herman von Czeteras, Otte von Grisslaw unser hofrichter, Menczil von Nebilschycz, Petir von Czedlicz unser lantschriber, dem wir desin brif befohlen haben, und andirr truwardiger unserer manne vil.

^a Zdobiony inicjał I wysokości prawie całego tekstu.

5.

Prochowice, 16 IX 1361

Książę Bolko potwierdza, że Franczko wójt dziedziczny w Legnicy darował swojemu synowi Hankowi 16 łanów i połowę sołectwa w Starym Jaworze. W przypadku bezpotomnej śmierci Hanka dobra te przysiąc mają Jeszkowi i Janowi oraz ich dziedzicom i spadkobiercom.

Oryg.: AP Wrocław, Rep. 91 nr, 323 (331). Pergamin 27,4 × 17,5 + 5 cm. Na odwrociu, ręką XIV-wieczną: Privilegium super Antiquo Jawor XVI mansas, a także noty i sygnatury nowożytnie.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 516; Katalog APWr., nr 3114.

Uw.: Na zielonym sznurze lekko ułamana pieczęć księcia (jak nr 2) w wosku naturalnym.

//In^a// Gotis namen amen. Wir Bolke von Gotis gnaden herczoge in Slezien, herre von Furstinberg und czur Swydnicz / tun kunt offinlich mit desim brive allen den, die in sehen, horen adir lezen, das vor uns komen ist unser liebir / getruwer Franczke erbevoit czur Lignicz und hat mit wolvorbedachtim mute, bie gesundem lybe und mit rate sy/nir frunde gegeben und benumit^b Hanken sine zone sehczen czins-hafte hufen mit deme gerichte halb czum Alden Jawor in deme dorfe und hat im die mit allem rechte, nucze, genizze, fruchtberkeit und herschaft, alz er sie selbir gehabt und besessin hat, alz sie von aldirs an in komen sint, alz sie von aldirs gelein haben und legen, willeclich ufgelazzen in unser hende. Dez haben wir angesehen irn dinst beidirsyt und haben deme obgenanten Hanken, synen erben und nochko-menlingen die vorgenanten sehczen hufen mit deme halben gerichte czum Alden Jawor an allen, wiz alz vorgeschreben stet, gelegen und gereicht eweclich und erblich czu haben und czu besiczen und an synen nucz czu wenden, wie daz in syne erben adir nochkomelinge allirbequemist wirdit dinken, were abir daz sache, daz der obgenante Hanke vorschide ane syniz lybizerben, zo sol daz egenante gut an Jesken und an Hannose, ire erbe und nochkomelinge sterben und gevallen. Mit orkunde dicz brifs, den wir mit unser wissen vorsigilt haben lazzen werdin, der ist gegeben czu Parchwicz an sante Eufemie tak noch Gotis geburt dryczenhundirt iar dornoch in dem einundsechzigisten jare, dez sint geczuk unser getruwen man her Heinke von Czedlicz von Meienwalde genant, her Nickil von Olow, her Gunczil vom Lazan, her Nickil von Czyskberge, Hantsch von Nebeltschicz, Hannus von Landiscrone und Petir von Nebeltschicz unser schryber und andir unser truwirdigen man vil.

^a Zdobiony inicjał I wysokości całego tekstu; ^b skreślone: hat.

6.

Świdnica, 27 XII 1361

Książę Bolko sprzedaje za sumę 600 grzywien mieszczanom ze Świdnicy, Strzegomia, Rychbachu (Dzierżoniów), Niemczy, Bolkowa, Kamiennej Góry, Świebodzic, Jawora, Lwówka, Jeleniej Góry, Złotoryi, Bolesławca, Gryfowa, Świerzawy i Wlenia prawo do bicia monety srebrnej i złotej przez 10 lat.

Oryg.: AP Wrocław, Dok. m. Świdnicy, nr 118/U 153. Pergamin 34,2 × 19,6 + 2,6 cm. Na zakładce sygnatura nowożytna. Na odwrociu sygnatury nowożytnie.

Wyd.: Schlesiens Münzgeschichte im Mittelalter, cz. 1: Urkundenbuch und Münztafeln, wyd. F. Friedensburg, w: CDSil., t. 12, Breslau 1887, nr 67, s. 64–65.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 534; Katalog APWr., nr 3132.

Uw.: Na pasku pergaminowym lekko ułamana pieczęć księcia (jak nr 2) w wosku naturalnym, na jej odwrociu cztery zagłębienia wyciśnięte palcami. Na pasku pergaminowym pieczęć księżnej Agnieszki w wosku naturalnym z popiersiem księżnej trzymającej herby śląski (orzel) i austriacki (belka w pas), napis: * AGNES DUCISSA SLESIE ET DNA SWIDNICENSIS + (M. Chmielewska, Pieczęcie Agnieszki, księżnej świdnickiej (1338–1392), „Wieki Stare i Nowe”, 4, 2005, s. 77); na jej odwrociu zagłębienie wyciśnięte palcem.

//W//ir Bolke von Gotes genaden herczoge in Slesien, herre von Furstenberk und czur Swydnicz tuen kunt und bekennen offenlich mit / desim bryfe allen den, dy in sehen odir horn lesen, das wir mit wolvorbedachtim mute und ouch mit rate unser liben getruwen ma/nne vorkouft haben recht und redelich

unser muncze, beyde guldyne und silberyne, obir alin unsern landen, beyde in dem / nuwen lande und ouch in dem alden lande, und in allen unsern stetin unsern liben getruwen ratman und burgern und den stetin, by namen Swidnicz, Stregon, Richenbach, Nympsch, Hayn, Landishute, Vriburk, Jauwor, Lewenberk, Hirsberk, Golberk, Bunczelaw, Gryfenberk, Schonow und czum Lehen umb sechshundert mark Prager groschen Polenscher czal, alzo das sie dyselbe muncze, beyde guldyne und silberyne, sal sin czur Swidnicz in unser stat und dy sullen sie haben nach enander czechen gancze iar von sante Johannes tage unsers Herren Toufers, der nehest czukumftik wirt, und sullen sie haben vry an alles dinst und sullen slahen czwelf phennege vor eynen groschen und virundczwenzik helbelinge ouch vor eynen groschen. Ouch sal man das drytte czu seczen koppers und eyn scot sal steyn ane var an der marke, sie sy czu gerynge odir czu swere odir dorundir odir dorobir. Ouch sullen sie munczen und slahen in denselben czechen iaren alle iar, wen is fugelich ist und als dikke und ufte als sie wellen und sie dunket das is notdortf sin wirt, beyde guldyne und silberyne. Ouch sullen sie halp czu seczen czu den helbelynge was sie der munczen und slahen. Doby globen wir sie und mit uns dy hochgeborne furstinne frouwe Agnes herczoginne und frouwe czur Swidnicz unser libe wirtinne und herczoginne in guten truwen an argelyst sie doby dy egenanten czechen iar czu lassen und czu behalden, von uns und allen unsern nachkomeligen ungehindert. Mit urkunde dys bryfs, den wir vorsegelt haben lassen werden mit unserm ingesegel. Gegeben, geschen und bevolen czur Swidnicz an dem montage in den Wynacht heylegen tagen nach Gotes geburt driczenhundirt iar in dem eynundsechczestigim iare, des sint geczuk unser man her Ulrich Schaff, her Kune von Pankendorf, her Nickel von Siffredow, her Frederich vom Pechwinkel, her Heyncke von Sidlicz, her Bernhart von Furstensteyn, Nickel Sachenkirche, Wassirabe von der Cirle und Petir Czedlicz unser lantschreiber.

7.

Cieplice, 29 XII 1361

Książę Bolko potwierdza, że Heincze z Schweinitz (Święc) sprzedał Dytrykowi z Walditz (Włodzice) połowę wsi Kraszowice w dystrykcie bolesławieckim wraz z połową sołectwa i połową prawa patronatu nad kościołem.

Wyciąg z rejestru: *landbuch księstw świdnickiego i jaworskiego (S) z lat 1444–1454; w transumpcie starosty świdnickiego Jana von Colditz z 1450 r.: AP Wrocław, Rep. 39, nr 41, k. 161.*

In Gots namen amen. Wir Bolko von Gots gnaden herczoge von Slezien, herre von Furstenberg und zu der Sweid(nicz) thun kunt ewiglich und bekennen offenlich mit diesem brive allen, die en sehn adir horen lesen, das vor uns komen ist unser getruwer Heinchin von der Sweynicz und hot mit wolvorbetechem mute und in guter gesundikeit seins leibs und mit rate seiner frunde vorkouft recht und redlich unserm lieben getruwen Dytherich von Waldicz, seinen erben und nochkomlingen das halbe dorf Croschwicz unsers w(eichbildes) zum Bunczlaw, mit dem schultheysyn halb, mit dem kirchleyn doselbst halb und ouch mit dem czinshaftigen gute, und by namen mit allen seiner zugehorungen, als er es selbir gehabt hot und als es von aldirs geleyt ist und lyt, und hot es williglichen ufgelassen yn unser hende. Denselben kouf haben wir stete und geneme und haben von unsern furstlichen gnaden und gewalt und ouch von sunderlicher gunst das egenante halbe dorf zu Croschwicz, mit dem schultheysyn halb und mit dem kirchleyn halb, mit dem czinshaftigen gute und mit allen andern zugehorungen, nicht usgenomen, sundir yn alle der mosse und weize, als er es selbir gehabt hot, und by namen mit allen rechte, nutze und herschaft, als es von aldirs geleyt ist und lyt, dem egenanten Dytherich von Waldicz gelegen und gereicht und seinen erben und nochkomlingen zu vorkoufen, zu vorsetzen und yn iren nutcz zu wenden, als en allirbequemste wert sein, von uns und allen unsern nochkomlingen ewiglich unghindert. Mit urkund dicz brives vorsigt mit unserm ingesegel. Gegeben und befelen zum Warmborne an sand Thomas tag des apostels noch Gots geburt dryczenhundert jar dornoch in dem czweyundsechczigsten jare, des sein geczug unser man her Heynke von Redern, her Peter von Redern, Menczil von Nebilschicz und Hantsch von Nebilschicz und Peter von Czedlicz unser landschreiber und andir unser manne vil.

8.

Świdnica, 21 II 1362

Książę Bolko transumuje dokument księcia wrocławskiego Henryka IV Probusa z 4 IV 1283, w którym tenże potwierdził, że marszałek jego dworu Andrzej z Wierzbnej sprzedał Henrykowi Amore i Rudigerowi mieszczanom świdnickim 3 i ¼ grzywny czynszów rocznie z 4 łanów leżących pod Świdnicą za 30 grzywien.

Oryg.: AP Wrocław, Dok. m. Świdnicy, nr 119/U 154. Pergamin 46 × 26,1 + 5,9 cm. Na zakładce z prawej strony nota rejestracyjna: R. Na odwrociu streszczenie i sygnatura nowożytna.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 544; Katalog APWr., nr 3142.

Uw.: Otwory po sznurze po pieczęci.

//In^a// nomine Domini amen. Nos Bolco dei gracia dux Slez(ie), dominus de Furstinberg et in Swydnicz ad universorum tam presencium, quam futurorum noticiam / volumus pervenire, quod venientes ad nostram presenciam fideles nostri dilecti consules civitatis nostre Swydnicz sua [nobis] querimonia proposuerunt, sigillum litere / cuiusdam, cuius tenor sequitur, per ignis voraginem fore annullatum totaliter et consumptum, nostre serenitati insta[nt]is [preci]bus humiliter supplicantes, ut eandem / ex innate pietatis clemencia innovare dignaremur, quod quidem fieri mandavimus de sollercum seniorum nostrorum et nobilium consilio pretaxato. Tenor autem ipsius littere de verbo ad verbum per omnia erat iste: [następuje dokument Henryka IV księcia wrocławskiego z 4 IV 1283 (wyd.: Schl. UB, t. 5, oprac. W. Irgang, Köln–Weimar–Wien 1993, nr 52, według niniejszego transumptu)]. Nos vero precibus eorundem fidelium civium nostrorum favorabil[iter inclina]ti attendentesque servicia fidelia ipsorum, que nostre magnificencie exhibuisse meminimus et ad huc in futurum poterint exhibere, presentem literam innovandam, confirmandam et ratificandam duximus perpetuis temporibus valituram. Ut autem hec nostra innovacio, confirmacio et ratificacio robor obtineat perpetue firmitatis, sigillum nostrum de certa nostra sciencia deceremus appendendum. Actum et datum Swydnicz feria secunda proxima ante Carnisprevium anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo secundo, presentibus nostris fidelibus Heynkone de Czedlicz, Heynkone de Sidlicz magistris venatorum, Sandrone de Grunow milibus, Ottone de Grislaw iudice curie Jaworensis, Gunthero de Ronow in Lobchow moranti, Rudgero de Wiltberg marschalco et Petro de Czedlicz prothonotario, nostris fidelibus testibus ad premissa.

^a Zdobiony inicjał I wysokości około połowy tekstu.

9.

Świdnica, 28 II 1362

Książę Bolko dla zadośćuczynienia szkód poniesionych przez Świdnicę w wyniku pożaru potwierdza prawa tegoż miasta dotyczące płatności w nim czynszów.

Oryg.: AP Wrocław, Dok. m. Świdnicy, nr 120/U 155. Pergamin 44,2 × 18,7 + 4,7 cm. Na zakładce z prawej strony nota rejestracyjna: R, pod nią sygnatura nowożytna. Na odwrociu noty i sygnatury nowożytna.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 545; Katalog APWr., nr 3143.

Uw.: Pasek pergaminowy po przywieszanej pieczęci.

//B//olke von Gotis gnaden herczoge in Slez(ien), herre von Furstinberg und czur Swydnicz den truwirdigen erbern luten, den ratmannen und der gan/czen gemeynde unser stat Swydnicz, unsern lieben getruwen, enpiten wir unser hulde und allis gut. Lieben getruwen! Wann leydir unser ob/genante stat Swydnicz von Gotis vorhenknizze und von fuwersnot in grosen kummer und beswernizze gevallen ist, dorumb gebiten und / bevelen wir uch ratmannen und der ganczen gemeynde doselbest, daz ir doran siet mit ganczem vlise daz allis, daz dovon unser ebenante stat Swydnicz geergert odir geswechet mochte werden, is sie an hovestetin odir an hoven, gewandelt werde czum besten, alzo daz dieselbe stat in bie

irem rechtin blibe und bie iren alden formen an allen iren alden geleyden, alz sie von aldirs gelegen hat, und sundirlich wollen wir ouch ernstlich, daz eyn iczlich man, er sie geistlich odir werltlich, der czins uf hoven odir uf andirn erbe hat in der stat Swyd(nicz), mittebuwe ab dieselben hove abegingen von fuwersnot noch der marke czal odir neme sinen czins abegelost, alz er in gekouft hat, und noch deme, alz er gewinen [...] wie er in gekouft habe, ist is abir ewek czins, den wir mit nichte do czur Swydnicz uf hoven, hovestetin noch uf erbe ane uf [.....]llen, den sol man abelozen und abegelost nemen in die mark umb czehen mark, wolde abir ymand dez allis nicht tuen der [.....]s czinsis, ouch wollen wir, daz nymant sol vorbaz mer czins vorkoufen uf sinen hof odir uf sin erbe, tuet er daz dorobir, wir wollen is selbir von im gebessirt nemen und wer czins uf sin erbe vorkouft hat in derselben stat, der sol in wedir abekoufin in vir jaren odir sol dazelbe erbe vorkoufin, alzo daz er denselben czins gar und ganz abeledige und daz, daz erbe gevriet wurde und wer sich dowedir seczet, den wollen wir sundirlich dorumbe bessirn und mak ouch unser swere ungenade nicht vormyden. Gegeben czur Swydnicz am nechestin montage vor Vastnacht undir unserm grostin ingesegel, daz wir mit unser gutin wizen an disen brif haben heysin hengen czu eynen ewegen ymmerwernden gedechtnizze, do man czalte noch Gotis geburt driczenhundirt iar in dem czweyundsechczegstim jare.

10.

Świdnica, 18 IV 1362

Książę Bolko potwierdza, że Jan syn Franczka wójta dziedzicznego w Legnicy przekazał swojej żonie Annie 40 grzywien rocznie z czynszów w Starym Jaworze w dystrykcie jaworskim jako oprawę. Opiekunami tegoż zapisu zostali ojciec Anny Pecze z Rychbachu (Dzierżoniów) mieszczanin świdnicki, a także Mikołaj Sachenkirche.

Oryg.: AP Wrocław, Rep. 91, nr 326 (334). Pergamin 31,3 × 20,2 + 5,7 cm. Na zakładce z prawej strony nota rejestracyjna: R. Na odwrociu noty i sygnatury nowożytnie.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 549; Katalog APWr., nr 3148 (obydwa z błędami).

Uw.: Na zielonym sznurze pieczęć księcia (jak nr 2) w wosku naturalnym, na jej odwrociu kontrasigillum (jak nr 4) w wosku naturalnym.

//In^a// Gotis namen amen. Wir Bolke von Gotis gnadin herczoge in Slez(ien), herre von Furstinberg und czur / Swydnicz tun kunt offinlich mit disim brive allen den, die in sehen adir horen lesen, daz vor uns ko/men ist unser liebir getruwer Hannus Franczken erbevoytis zon von Legnicz bie gesundim libe, bie gutir / vornumfft, und hat mit volvorbedachtim mute und mit rate sinir frunde der erbern vrowen vorn Annen sinir elichin wirtinnen virczik mark geldis ewegis jerlichis czinis in dem dorfe czum Aldin Jawor in eyne namen eynis rechtin lipgedingis williklich und unbetwungen ufgelazzen in unser hende. Dieselbe uflazunge haben wir gelibt und gelobt und haben von unser furstlichen gewalt der obgenanten vruwen Annen dieselben virczik mark geldis czum Aldin Jawor in unserm Jaworischen wichbilde gel[egen und gegeb]en czu eyne rechtin lipgedinge czu haben und gemachsam ane hindirnizze noch unsers landis recht [.....]. Ouch hat vor uns stende dieselbe vrow Anne Petschen von Richinbach iren vater burgern czur Swydnicz und Nickeln Zachinkirche czu vormunden gekorn dazselbe lipgedinge ir getrulich vor czu behaldin und ouch alzo vornemelich, daz der ebenante Hannus dazselbe lipgedinge nicht vorkoufin, vorseczen noch vorwechseln solle noch moge ane wizen, willen und rat der vorbeschreiben vormunden. Mit urkund dicz brivis, den wir mit unser gutin wizen czu eyne gedechtnizze vorsigelt haben lazzen werden. Gegeben czur Swydnicz an dem montage in den Ostir heyligen tagen, do man czalte noch Gotis geburt driczenhundert jar in dem czweyundsechczigstim jare, dez sint geczug unser lieben getruwen her Nickel von Olow, her Gunczel von Swyn, her Gunczel vom Lazan, her Nickel vom Cziskberge, her Priczlaw von Pogerell, Hantsch von Nebeltschicz, Petir von Czedlicz unser lantschriber und andir truwirdiger unser manne vil.

^a Zdobiony inicjał I wysokości całego tekstu.

11.

Świdnica, 12 VII 1362

Książę Bolko potwierdza, że Henczel Doring sprzedał benedyktyńkom ze Strzegomia folwark o 4 łanach w Morawie w dystrykcie strzegomskim.

Oryg.: AP Wrocław, Rep. 123, nr 41. Pergamin 31,5 × 16,6 + 5,3 cm. Na zakładce z lewej strony nota rejestracyjna: R. Na odwrociu ręką XIV-wieczną: De IIII mansis in Moraw [?]; ręką XV-wieczną: Super allodium Moraw, a także noty i sygnatury nowożytnie.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 562; Katalog APWr., nr 3159.

Uw.: Na czerwonym sznurze ułamana pieczęć księcia (jak nr 2) w wosku naturalnym, na jej odwrociu *contrasigillum* (jak nr 4) w wosku naturalnym.

In^a nomine Domini amen. Nos Bolko Dei gracia dux Slesie, dominus de Furstenberk et in Swidnicz harum serie litterarum re/cognoscimus universis, quod in nostra constitutus presenciam fidelis noster Hentschelini Doryngi nomine mente et corpore per / omnia bene compos, non compulsus, nec illectus, nec alicuius doli seu fraudis scrupulo circumventus, sed secum et cum amicis / suis deliberacione prehabita diligenti, cum id eciam sua evidens utilitas et indigencia deposcebat, venerabilibus ac religiosis virginibus claustralibus cenobii seu monasterii nostri sanctimonialium in Stregonia, puta domine . . . abbatisse et ipsius conventui, allodium suum seu bona sua de quatuor mansis ac laneis in Morow districtus nostri Stregoniensis situatis iusto vendicionis et empcionis interveniente titulo vendidit, tradidit sponte ac libere nostras in manus resignando eo iure, dominio, proprietate, modo et forma, quibus ipsemet habuit, tenuit et possedit, et prout eciam ipsi mansi in suis metys, terminis et greniciis locati sunt circumferencialiter et distincta. Nos vero huiusmodi vendicionis contractum in omnibus suis punctis, clausulis et articulis gratum, ratum et firmum perpetuis temporibus habere omnino volentes, dicta bona de quatuor mansis in Morow sitis supradictis sanctimonialibus monasterii nostri Stregoniensis, videlicet abbatisse et ipsius conventui, devotis nostris et sincere dilectis, de principatus nostri munificencia et gracia speciali, qua ipsas favorose amplectimur, contulimus et conferimus per presentes eo iure, dominio, modo et forma, quibus supra, cum plena et omnimoda facultate vendendi, commutandi, alienandi, tenendi, possedendi et in usus placidos convertendi, prout ipsis et monasterio videbitur utilius expedire, pre nobis et nostris omnibus successoribus pacifice et quiete. Harum testimonio litterarum, quibus sigillum nostrum maius de certa nostra sciencia est appensum. Datum Swidnicz vigilia sancte Margarethe virginis preelecte anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo secundo, presentibus fidelibus nostris Henschelino de Wartha, Frederico de Pechwinkel, Henschelino et Ticzkone fratribus Wegisten dictis de Czedlicz militibus, Rudegero Wiltberg, Han de Logow, Petro de Czedlicz nostro prothonotario et Allexio curie nostre notario, testibus ad premissa.

^a Zdobiony inicjał I wysokości prawie całego tekstu.

12.

Świdnica, 15 II 1363

Książę Bolko oznajmia, że rajcy miasta Świdnicy, sprawujący opiekę nad dziećmi zmarłego Marcina Melczera mieszczanina świdnickiego, mają prawo wysyłać swych przedstawicieli przed sądy, w których wspomniane dzieci występować będą jako strona. Gdy rajcy jako opiekunowie tych dzieci poślą do sądów swych przedstawicieli z tym dokumentem, sądy te winny okazać im wszelką pomoc.

Oryg.: AP Wrocław, Dok. m. Świdnicy, nr 124/U 159. Pergamin 26,5 × 13,5 + 2,5 cm. Na odwrociu noty i sygnatury nowożytnie.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 581; Katalog APWr., nr 3181.

Uw.: Na pasku pergaminowym w wosku naturalnym pieczęć herbowa z tarczą ze skrzyżowanymi łaskami zwieńczonymi pióropuszcami (?), nakrytą hełmem z półkolistym pióropuszem i labrami, napis: + S BOLCONIS DVCIS SLESIE ET DOMINI SWIDNICENSIS (M. Gumowski, *Pieczęcie śląskie do końca XIV wieku*, w: *Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, t. 3, red. W. Semkowicz, Kraków 1936, tabl. 131, fig. 157); na jej odwrociu zagłębienie wyciśnięte palcem.

//W//ir Bolke von Gotes genaden herczoge in Slesien, herre von Furstenberg und czur Swyd(nicz) / tuen kunt und bekennen offenlich mit desim bryfe allen unsern lieben getruwen hove/richtern, richtern, wyrken und scheppen und ouch gemeynlich allen unsern anewalden / und apmtleuten obir alin unserm lande, die yczunt sint und ouch hernach werden, daz wir unser lieben getruwen ratman unser stat Swidnicz begnadit haben domete von unsern sunderlichen gnaden und gunst, diewyle sie vormunden sin der kynder Mertyns Melczers ettiswenne unsers burgers czur Swidnicz, alz im Got gnade, wen sie senden mit desim bryfe czu uch alz ufte und dikke daz geschit, daz ir demselben dys bryfs beczeyger an irre stat und von derselben kynder wegen kegen allen, den sie czu sachen haben, is sy umb schult odir vor umb is sy, gutes rechten helfit sullet, alz ap unser stat Swidnicz ratman odir die egenanten kynder selber kegenvortik wern, dorumb gebiten wir uch ernstlich by unsern hulden, daz ir demselben dys bryfs beczeyger gutes rechtes helfen sultet an alle wedirrede alz ufte sich daz gevert und not ist. Gegeben und bevolen czur Swid(nicz) an dem Aschtage nach Gotes geburt dryczenhundert iar in dem dryund-sechczegistim jare.

13.

Pasieczna, 30 IX 1363

Książę Bolko nadaje miastu Świdnicy prawo magdeburskie.

Oryg.: *AP Wrocław, Dok. m. Świdnicy, nr 126/U 161. Pergamin 36,6 × 19,2 + 4,2 cm. Na odwrociu: nota rejestracyjna: R, a także ręką XV-wieczną: Littera ducis qui donavit civitati ius Meydeburgense oraz noty i sygnatury nowożytne.*

Wyd.: *G.A. Tzschoppe, G.A. Stenzel, Urkundensammlung zur Geschichte des Ursprungs der Städte und der Einführung und Verbreitung deutscher Kolonisten und Rechte in Schlesien und der Ober-Lausitz, Hamburg 1832, s. 585, nr 179.*

Reg.: *Katalog APDŚ, nr 606; Katalog APWr., nr 3206.*

Uw.: *Na czerwonym sznurze pieczęć księcia (jak nr 2) w wosku naturalnym, na jej odwrociu contra-sigillum w wosku naturalnym (jak nr 4).*

//In^a// Gotis namen amen. //W//ir Bolko von Gotis gnaden herczoge in Slezien, herre von Furstinberg und zur Swydenicz tun kunt und / bekennen offenlich mit desim brive allen den, die in sehen horen adir lezen, daz wir haben angesehen manchirleye dinst, den uns / unser lieben getruwen ratman, gesworn und die gancze gemeinde unser stat Swydenicz dicke und ofte mit ganczen truwen / willeclich getan haben und hernoch in kumfftigen czyten volkomelich tun mogen, ouch haben wir bedacht grossen gebrechen, den sie an manchir irsamkeit dez rechtin dicke und ofte gehabt han und haben mit wohlvorbedachtim mute und mit rate unsir lieben getruwen den obgenantin unsern ratman, gesworn und ganczir gemeinde unser obgenantin stat Swydenicz, die nu sint adir hernoch kumfftik, gegeben und gelegen, geben und lyen mit desim kegenwortigen brive zu derselben stat notdorft alle die recht, die die burger der stat Meideburk haben und halden, lieben, loben und gebruchin und wenne die obgenantin unser ratman, statschepphin adir gesworn einis rechtin, mit namen daz die stat adir die burger rurte adir angehorte irregingen und dez nicht obir ein komen mochten, daz sullen und mogen sie holen in der egenantin stat Meideburk ane alle hindirnuzze und wollen, daz sie bei denselben Meideburgischen rechten, die wir in also von unsern furstlichen gnaden geben und gelegen haben, von uns und allen unsern nachkomelingen ungehindert bleiben sullen und dobei stete gancz und unvorbrochenlich nu und eweclich sullen gehalten werden und sol doch sin unschedlich unsern furstlichen und unsir manne rechtin. Mit orkunde dicz brifs, den wir mit unser guten wissen versigilt haben lassen werden, der ist gegeben zu Czedlicz an sante Jeronimi tak dez heiligen lerers noch Gotis geburt dryczenhundirt jar in dem dryund-sechczigistim jare. Des sint geczug unser man her Hannus von Hakenborn, her Heinke von Sydelicz, her Nickil von Olow, her Herman von Ceteris, Nickil von Sachinkirch, Han von Logow und Petir von Nebeltschicz unser hoveschryber, von dez handen desir brif gegeben ist, und Petir von Czedlicz unser lantschryber, der in mit unserm grossen ingesigil hat versigilt.

^a *Zdobiony inicjał I wysokości całego tekstu.*

14.

Lubawka, I XI 1363

Książę Bolko potwierdza, że Mikołaj z Weizenrodau (Pszenno) sprzedał Jerzemu Huterowi mieszczaninowi świdnickiemu wieś Kraszowice w dystrykcie świdnickim, następnie nadaje ją temuż Jerzemu w lenno wraz ze służbą konną tamtejszego sołtysa oraz Hermana Nuwelnasa i jego brata Mikołaja. Wcześniej prawa do Kraszowic przypadły księciu Bolkowi po śmierci Mikołaja Semmela mieszczanina świdnickiego, po czym książę dokonał zamiany ze wspomnianym Mikołajem z Weizenrodau, przekazując mu Kraszowice w zamian za wieś Sienice w dystrykcie niemczańskim, którą Mikołaj dziedziczył po swym ojcu.

Oryg.: AP Wrocław, Dok. m. Świdnicy, nr 129/U 162. Pergamin 35,2 × 30,4 + 3,3 cm, wtórnie wykorzystany (pod zakładką początek innego dokumentu spisany tą samą ręką: N Gotes namen Amen. Wir Bolke von Gotes genaden herczoge in Slesien, herre von Furstenberk und czur). Na zakładce z prawej strony nota rejestracyjna: R. Na odwrociu ręką XIV-wieczną: Super Croschwicz, a także noty i sygnatury nowożytnie.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 611; Katalog APWr., nr 3212.

Uw.: Na fioletowym sznurze pieczęć księcia (jak nr 2) w wosku naturalnym, na jej odwrociu wgłębienie po *contrasigillum* – dawniej (jak wykazał M.L. Wójcik, *Pieczęcie rycerstwa śląskiego w dobie przedhusyckiej*, t. 2, Kraków–Wrocław 2018, s. 867–868, typ B) przedstawiające w polu pieczęci tarczę z herbem Zedlitzów – trójkątna klamra od pasa zdobiona listkami koniczyny w narożnikach, napis: + S PETRI DE CZEDLICZ.

//In^a// Gotes namen amen. //W//ir Bolke von Gotes genaden herczoge in Slesien, herre von Furstenberk / und czur Swidnicz tuen kunt eweclich und bekennen offenlich mit desim bryfe allen den, die in sehen, horn / oder lezen, das vor uns komen ist unser getruwer Nickel von Waczenrode und hat in guter gesundekeit / syns leibes und ouch mit wolvorbedachim mute und mit rate siner frunde vorkouft recht und redelich und ouch in eyne namen eyne rechten koufis unserm lieben getruwen Jorgen Huter burger czur Swidnicz das dorf Croschewicz unsers wichpildis czur Swidnicz und vor unser stat Swidnicz geleyne, das recht und redlich und ouch erblich uns und unser furstliche gewalt von Nickels Zemels todis wegen etiswenne burgers czur Swidnicz eyne selegen gedechtenysse, der keyn erben hinder im nicht lys, angesterben und angefallen was und wir mit rate unser lieben getruwen man dazselbe egenante dorf Croschewicz in eyne rechten wechsels wyse und ouch in eyne rechten koufe mit dem egenanten Nickel von Waczenrode kouften und wechselten, also das wir im und sin erben und nachkomelingen Croschewicz daselbe dorf gebin und vorkouften, mit allen sin czuhorungen, alz is geleyne ist und leyt und an uns gestorben was, umb das dorf czum Zenicz genant unsers wichpildis czu Nympsch, daz sin vetirlicher aneval waz, und also hat derselber Nickel von Waczenrode vorkouft daz vorgeante dorf Croschewicz durch siner rechten redelichen notdorf ville no vurbas dem obgenanten Jorgen Huter erblich, mit allen sin czuhorungen, alz is lyt, und hat is in willeclich ufgelassen in unser hende. Czu demselben koufe haben wir unsern furstlichen willen und gunst gegeben und haben ouch sunderlich angesehen den getruwen dynst, den uns Jorge Huter dikke und ufte wileclich getan hat und ouch nach tuen mag, und haben im und sin erben und allen ern nachkomelingen, beyde tochttern und zonen, knechten und meyden und frouwen alz manen, von unser furstlichen gnaden und gewalt und ouch von sunderlicher gunst das vorgeante dorf Croschewicz, mit allen rechte, nucze, genysse und herschaft, und ouch vor-nemelich mit dem schultesin und mit dem gerichte doselbist und waz in dazselbe gerichte gehort und ouch von alders dorin gehort hat, und sunderlich ouch mit den pherden dinste, daz eyne uf den sculteysin von czweyn marken und daz ander uf Hermans Nuwellnas und Nickels syns bruders gute von dryttehalbe marke, und ouch mit allen andern czuhorungen, wy die gemeynlich oder sunderlich czu nenen sin, keyns usgenomen, geligen und gereicht czu haben, czu besiczen, czu vorkoufen, czu vorse-czen und czu vorwechseln und in ern nucz und vromen czu wenden, alz in allerbequemist wirt sin, von uns und allen unsern nachkomelingen eweclich ungehindert. Mit urkunde dis brifs, den wir vorsegelt haben lassen werden mit unserm grostim anhangenden ingesegel. Gegeben und bevolen czur Lobow

an Aller heylegen tak nach Gotes geburt dryczenhundert iar in den dryundsechczegistim jare. Des sint geczuk unser man die edeln her Hannos und her Albrecht gebruder von Hokenburn unser omehen, her Heyneke von Meynwalde, her Koppe von Czedlicz, her Herman Czetheras ritter, Rudeger von Wiltberg unser marschalk, Han von Logow unser hoverichter, Nickel von Sachenkirche, Hantsch und Nische gebruder von Nebeltschicz, Petir von Czedlicz unser lantschriber, Petir von Nebeltschicz und Allexius unser hoveschriber.

^a *Zdobiony inicjał I wysokości około połowy tekstu.*

15.

Wrocław, 30 V 1364

Książę Bolko oświadcza, że rajcy miasta Wrocławia zawiadomili go, że Jan z Schellendorf (Dzwonów) fałszował pieczęcie cesarza Karola IV Luksemburskiego, wystawcy, Bolesława księcia legnicko-brzeskiego, jego syna Waclawa I legnickiego, a także należące do innych osób.

Org.: *AP Wrocław, Dok. m. Wrocławia, nr 410. Pergamin 26,2 × 16,8 + 4,5 cm. Na odwrociu sygnatury nowożytnie.*

Reg.: *Katalog APDŚ, nr 639; Katalog APWr., nr 3240 (obydwa nieścisle).*

Uw.: *Pasek pergaminowy po przywieszanej pieczęci.*

//N//os Bolco Dei gracia dux Slezie, dominus de Fürstenberg et in Swidenicz universis presencium tenore profitemur, / quod una dierum venerunt ad nos providi et fidedigni viri, . . consules civitatis Wratislavie in ci/vitatem nostram Vr^eiburgam monstrantes nobis quedam sigilla secum portata falsa et falsificata in / quadam materia sulfurea, videlicet serenissimi principis, domini Karoli Romani imperatoris semper augusti et Boemie regis, quo usus est in ducatu Wratislaviensi ad hereditates et causas nostrumque minus, Boleslai pie memorie domini et ducis Legnicensis et Bregensis maius, Wenceslai primogeniti sui, domini et ducis Legnicensis minus nec non plurimorum militum, clyentum, . . iudicum . . , scabinorum et civium Wratislaviensium, qui . . consules sub puritate fidei sue et ex certa eorum consciencia dixerunt, quod eadem sigilla falsificaverat Johannes de Schellindorf armiger districtus Wratislaviensis, de quo eciam publica vox est et fama. Harum testimonio litterarum nostrarum. Datum Wratislavie anno Domini milesimo trecentesimo sexagesimo quarto in octava die sacrosancti Corporis Christi.

16.

Lubawka, 9 IX 1364

Książę Bolko nadaje w lenno braciom Janowi, Ulrykowi, Henrykowi, Fryderykowi i Albrechtowi von Hackeborn zamek Kondratów w dystrykcie kamiennogórskim wraz z folwarkiem pod zamkiem, wsiami Grzędę i Liebanau oraz położonymi przy nich lasami, prawem patronatu nad kościołem i innymi przynależnościami. Książę zwalnia ich także od stawiania się przed sądem dworskim, a odpowiadać mają tylko przed nim samym.

Kopia – kopia z XVIII w.: *AP Wrocław, Archiwum majątku Hochbergów, sygn. I 4195b, k. 15v.*

Reg.: *Geschichte des Geschlechts von Czettritz und Neuhaus, t. 2: Regesten, oprac. H. Czettritz und Neuhaus, Görlitz 1911, s. 50, D 3.*

Uw.: *Przerys: na zielonym sznurze pieczęć (jak nr 2), na jej odwrociu contrasigillum (jak nr 14).*

In Gotis namen amen. Wir Bolke von Gotis gnaden herczoge in Slezien, herre von Furstinberg und zur Swydnicz tun kunt eweclich allen den, die desin brief sehen adir horen lesin, das wir haben angesehen getruwen unvordrussen dinst, den uns die ediln Hannus, Ulrich, Heinrich, Fredrich und Albrecht gebrudir von Hakenborn unsere lieben ohem und mogen getan haben und noch tun mogen in kumftigen czeiten und haben in mit wolbedachtim mute und mit rate unser getruwen manne, von unser furstlichen gewalt und von sundirlich gunst, die wir zu in tragen, mildeclich gegeben und gelegin die vesten Cunradiswalde in unserem wichbilde zu Landishute gelegin, die wir recht und redlich gekouft haben und sie ouch in

unser furstlichen gewer jar und tack besessen haben, alz ein furste zu rechte eine vesten besiczen sol, mit dem vorwerk, das vor der vesten leit und mit den czweyn dorfern Conradiswalde und Libenow, mit allen den welden, die zu denselben dorfern begreniczit sint, alz daselbe vorwerk und die dorfer in iren reinen und greniczen gelegen sint, mit allen gericht, beide mit dem obirsten und ouch mit dem undirsten, mit dem kirchlehen, mit holcze, mit grase, mit wesin, mit weide, mit wesewachs, mit puschen, mit heinen, mit teichin, mit molen, mit vischerey, mit geigeden, mit vogelweiden, mit ackirn gearn und ungearn, alz wir die obgenante vesten selbir mit den gutirn gehabt und besessen haben, wie man das alles gemeinlich adir sundirlich phleget zu nennen, nichtisnicht usgesundert, in und iren erben und rechtin nachkomelingen noch unserem tode zu einem rechtem lehen eweclich und erblich ungehindert zu besiczen und geben in volle gewalt dieselben vesten mit allen iren zugehorungen zu vorkoufen, zu vorsetzen, zu vorwechsirn und in iren nutz noch irer behegelichkeit zu wenden. Sundirlich haben wir die obgenanten gebrudir domete gefreiet und gunstlich bedacht, das sie niemant sol noch mak geladen vor unsere hovegerichte umb schult noch umb keine andere sachen, sie sullen ouch keinir ladunge volgen in dheimenweis, hätte abir zu in ymant icht zuwedir, er ware, wer er ware, dem sullen sie antworten vor unserem antlitze adir vor unseren nachkomelingen, wer furste dicz landis wirdit sin, und vor andirs niemande. Mit urkunde dicz brifs, den wir mit unserem grossen ingesigil vorsigilt haben lassen wedern, der ist gegeben zur Lobow am nehsten tage noch unser Vrawen tage als sie geboren wart, do man czalte noch Gotis geburt dryczenhundirt iar in dem vierundsechzigisten jare, des sint geczuk unsere getruwen man her Friderich von Pechwinkel, her Bernhart von Czedlicz, her Peczolt von Betschow unserer burgraffen, her Heinke von Sydlicz unser jegermeister, her Herman von Czetteras, her Heinrich von Cirnen und Petir von Czedlicz unser lantschreiber, dem desir brif wart empholen, und andir unser truwirdigen man vil.

17.

Głogów, 23 XI 1364

Książę Bolko potwierdza, że Mikołaj Male sprzedał Tyczkowi Dreisigimarkowi mieszczaninowi głogowskiemu grzywnę czynszu rocznie z jednego łanu, jedną czwartą prawa patronatu nad kościołem oraz inne przynależności, które posiadał w Kamionej w dystrykcie głogowskim.

Oryg.: AP Wrocław, Rep. 123 d., Depozyt Rodziny von Ziebern, nr 523/3. Pergamin 34,8 × 13,5 + 2,9 cm. Na odwrociu ręką XV-wieczną: Littera Nicolai Dreyssigmark super manso agrorum et censu atque iure patronatus in villa Czobern pro parte domini Johannis Hanek in causa apperta contra dominum Benedictum oblata, a także noty i sygnatury nowożytne.

Reg.: *Die Inventare der nichtstaatlichen Archive Schlesiens. Kreis und Stadt Glogau*, wyd. K. Wutke, w: CDSil., t. 28, Breslau 1915, s. 263, nr 3; *Katalog APDŚ*, nr 657; *Katalog APWr.*, nr 3258 (dwa ostatnie z błędami).

Uw.: Na pasku pergaminowym (materiale wykorzystanym wtórnice – widoczny jest na nim fragment tekstu) pieczęć (jak nr 12) w wosku czarnym.

//W//ir Bolko von Gotes gnaden herczoge in Slesien, herre von Furstenberg, zur Swidnicz und zu Glogow und markgrafe zu Lusicz / tuen kunt und bekennen offenlich mit desim bryfe allen den, die in sehen, horn oder lesen, das vor uns komen ist unser getruwer Nische / Male und hat in guter gesuntheit sins leibes und ouch mit volvorbedachtim mute und mit rate siner frunde vorkouft recht und / redelich unserm lieben getruwen Ticzen Drysikmark burger zu Glogow, sin erben und nachkomelingen eyne mark geldis iarlichis ewegis czinsis in und uf syne hube zu Czobern unsers wichpildis zu Glogaw und ouch domete die volgunge des virten teyls des kirchleyns und ouch alle ander zuhorungen, die her dorczu gehabt hat, beyde mit holcze und mit wesin und wesewachse, als hers gehabt hat und leyt, und hat sie im willechlich ufgelassen erblich und eweclich in unser hende. Czu demselben koufe haben wir unsern guten willen und gunst gegeben und haben die egenante mark geldis zu Czobern, mit dem virden teyle des kirchleyns und mit allen andern zuhorungen, als voregeschreiben stet, Ticzen Drisikmark, sin erben und nachkomelingen erblich geleynd und gereycht zu haben, zu besiczen und in ern nucz zu

wenden, als in allerbequemist wirt sin, von uns und allen unsern nachkomeligen ungehindert. Mit urkunde dis bryfs vorsegelt mit unserm ingesegel. Gegeben zur Glogaw an dem sunnabunde vor sante Katherin tage nach Gots geburt driczenhundert iar in dem vyrundsechczegisten jare. Des sint geczuk unser man her Albrecht von Crekewicz, her Jenechen von Lessat, her Heyneke von Meynwalde, her Peczolt von Beschow, her Reyntsch Schaff der Junge, her Hape von Hoberk, Petsche Fryse und Petir von Nebeltschicz unser scribe.

18.

Lubawka, 20 VIII 1365

Książę Bolko za radą swojej żony Agnieszki nadaje swojemu kapelanowi Mikołajowi Kestenerowi, opatowi klasztoru w Krzeszowie, po swojej śmierci wieś Kochanów w dystrykcie kamiennogórskim, kupioną przez księcia od Heidenreicha von Predel, wraz z folwarkiem, solectwem, prawem patronatu nad kościołem, a także nadaje mu prawa książęce w tych dobrach.

Oryg.: AP Wrocław, Rep. 83, nr 93 (111). Pergamin 47,2 × 32,6 + 9,7 cm. Na odwrociu noty i sygnatury nowożytnie.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 687; Katalog APWr., nr 3289.

Uw.: Na fioletowym sznurze pieczęć pieszka księcia Bolka w wosku naturalnym, z postacią władcy w hełmie, trzymającego miecz i tarczę, stojącego na tarczy z herbem Łużyc (wół), napis: + BOLCO DI GRADUX SLE DNS D FURSTENBG IN SWYDNICZ ET MARCHIO LUSACIE ++ (M. Gumowski, *Pieczęcie śląskie do końca XIV wieku*, w: *Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, t. 3, red. W. Semkowicz, Kraków 1936, s. 431, tabl. 110, fig. 62); na jej odwrociu *contrasigillum* (jak nr 14).

//In^a// nomine Domini Amen. //N//os Bolko Dei gracia dux Slesie, dominus de Furstenberk in Swidnicz et marchio Lusacie ad universorum tam presencium, quam / futurorum, huius pagine testimonio devenire cupimus nocionem, quod divine amonicionis instinctu cultum divinum augere devotius cupientes, illustris / principis Agnetis ducisse Slesie et domine Swidniczensis, consortis nostre karissime cumctorumque nostrorum fidelium, procerum ac nobilium sano et maturo consilio unacum ipsis pre/habito diligenter, testamentum perpetuum in remissionem nostrorum peccaminum animeque nostre ac omnium progenitorum nostrorum animarum ob salutem condere et disponere decrevimus, ymmo condimus, disponimus presencium sub vigore et ex mera nostre liberalitatis munificencia nec non gracia et favore speciali, quibus venerabilem virum, dominum Nicolaum dictum Kesteneri abbatem nostri monasterii Grysoviensis Cysteriensis ordinis, capellanum nostrum devotum nobisque sincere dilectem unacum suo conventu propter plurima et diversa utilia et fidelia servicia sua nobis et nostre conchoralis predictae assidue et ylariter exhibita et adhuc successivis temporibus uberius exhibenda, pleno prosequimur cum effectu, ipsi domino abbati premissis et suis successoribus nec non ipsius monasterii et conventus fratribus presentibus et futuris universis nomine veri et in verum testamentum villam nostram totam dictam Trutlibisdorf districtus nostri Landishutensis cum allodio, sculteto et iure patronatus plenoque iure ducali, videlicet supremo et infimo, ceterisque iuribus, appendiis et pertinenciis universis, nil penitus excluso et excepto, et nominatim, prout ipsa villa a longis et multis retroactis temporibus in omnibus suis metys, terminis, gadibus et greniciis circumferencialiter limitata est et distincta, sicuti etiam ipsa villa ad nos iusto empconis interveniente titulo a fideli nostro Heydinrico de Predil pervenit, apud quem dictam villam nostram comparavimus pecunia pro parata, et nichilominus etiam cum omnibus exacionibus pecunialibus et annonalibus, censibus, redditibus, solucionibus, contribucionibus, berna, precariis, dacionibus, collectis, steuris, stacionibus, vecturis, angariis et perangariis, honoribus, videlicet scapulis, pollis et ovis, uti antiquitus consuetum extitit et servatum, omnibusque etiam aliis utilitatibus, usufructibus, obvencionibus, silvis, nemoribus, rubetis, virgultis, lignis, pratis, pascuis, gramminibus, piscaturis, aquis aquarumve decursibus, venacionibus, aucupacionibus, agris cultis et incultis, montibus et planis emolimentisque omnibus et singulis aliis, in quibuscumque etiam rebus consistunt et quibuscumque nominibus ventis et inveniendis solent nuncupari, et specialiter etiam, prout ipsam villam nos ipse habuimus et habemus, possedimus et possidemus pro presenti, dumtaxat post vite nostre

tempora cum omni libertate et absque omni servitutis onere habendam, tenendam, possidendam, uti-fruendam et in usus suos placidos pacifice et quiete pre omnibus nostris successoribus convertendam, prout ipsis melius et utilius videbitur quomodolibet expedire, donavimus, tradidimus, contulimus, donamus, tradimus, conferimus per presentes, incorporamus eciam villam predictam cum allodio, sculteto, iure patronatus aliisque pertinenciis, ut premittitur, universis dicto monasterio cum omni liberalitate et immunitate, prout alia bona ipsius monasterii a nostris progenitoribus incorporata et apropiata evidencius dinoscuntur, addicientes eciam et habere omnino volentes, ut ville premissae incole, inhabitatores, rustici et villani nusquam alibi, quam coram monasterii abbate seu advocato per abbatem constituto iuri parere debent nec alibi trahi debent quomodolibet seu citari, et si secus per quempiam attemptatum fuerit, irritum decernimus fore factam et inane, et citacio facta nullius debet esse efficacie seu momenti. Volumus eciam, ut nullus nostrorum officialium facultatem aliquam iurisdictionis alicuius exercendi habere debeat villa seu bonis in premissis. Harum testimonio litterarum, quibus sigillum nostrum maius ex certa nostra sciencia et de speciali nostro mandato est appensum in certitudinem et evidenciam firmiorem. Datum Lubovie anno Domini millesimo tricentesimo sexagesimo quinto vicesima die mensis Augusti, presentibus nobilibus Alberto de Hokenborn, Ulrico de Bebirsteyn, Peczoldo de Beschow, Reyntschone Schaff nostro marschalko, Heynrico de Czirnen militibus, Petschone dicto Frysen magistro coquine, Peczoldo Frysen et Petro de Czedlicz curie nostre prothonotario, qui presentem literam a nobis recepit in comisso, et aliis quam pluribus fidedignis testibus ad premissa.

^a *Zdobiony inicjal I wysokości prawie całego tekstu.*

19.

Świebodzice, 20 X 1365

Książę Bolko potwierdza, że bracia Kunad i Henryk z Cirn sprzedali Mikołajowi Heinemannowi oraz Janowi z Probsthain (Proboszczów) mieszczanom świdnickim młyn koło Pszenna w dystrykcie świdnickim. Oryg.: AP Wrocław, Dok. m. Świdnicy, nr 140/U 175. Pergamin 35,7 × 17,4 + 4,9 cm. Na zakładce sygnatura nowożytna. Na odwrociu ręką XV-wieczną: Littere super molendyna prope Weysenrode, inną ręką: pffacturi[?], a także sygnatury nowożytnie.

Reg.: *Katalog APDŚ, nr 692; Katalog APWr., nr 3294.*

Uw.: *Na fioletowym sznurze ułamana pieczęć (jak nr 18) w wosku naturalnym, na jej odwrociu wgłębienie po contrasigillum – dawniej (jak wykazał M.L. Wójcik, Pieczęcie rycerstwa śląskiego w dobie przedhusyckiej, t. 2, Kraków–Wrocław 2018, s. 867–868, typ B) tarcza z herbem Zedlitzów (jak nr 14).*

//W//ir Bolke von Gotis gnaden //h//erczoge in Slesien, herre von Furstinberg, zur Swydnicz und margrave zu Lusicz tun kunt / und bekennen offnlich mit desim brive allen den, die in sehen, horen adir lesin, das vor uns komen sint unser lieben getruwen / rittir, her Conat und her Heinrich gebrudir von Cirnen und haben mit wolbedachtim mute und mit rate irre frunde / unsern lieben getruwen Nitschken Hanemanne und Hansen von Probesthain burgern zur Swydnicz ire mo^l obinwenink Weisenrode unsers wichbildis zur Swydnicz gelein recht und redlich verkouft und haben in die mit allin zugehorungen und mit allim rechte, nucze, genisse, fruchtberkeit, als sie dieselbir gehabt und besessin haben und als sie von aldirs gelein hat und leit, in unser hende willeclich ufgelassin. Czu demselben koufe gaben wir unsern furstlichen willen und haben den obgenantin Nitschken und Hansen, iren erben und nochkome-lingen die egenante mol mit allen im zugehorungen und in allir masse, als voregeschreiben stet, gelegin und gelangit ewiclich zu haben und zu besiczen, und wie sie allirbequemst dunkin wirt, an iren nucz zu wenden. Mit orkund dicz brifs, den wir mit unserm grossen insigil versigilt haben lassen werden, der ist gegeben zu Vriburk noch Gotis geburt dryczenhundirt iar dornoch in dem fumfundsechczigisten iare am montage noch sante Galli tage. Des sint geczuk unser getruwen die ediln her Hannus von Hakenborn, her Ulrich von Bebirstein, her Bernhart von Czedlicz von Furstinstein genant, her Reintsch Schof der Junge, Petsche Frise, Nitsche von Nebeltschicz und Petir von Nebeltschicz unser hoveschryber und andir unser getruwen man vil.

20.

Świebodzice, 30 X 1365

Książę Bolko potwierdza, że Anna córka zmarłego Pecza z Cirn przekazała swojemu mężowi Zygfydowi von Dohna połowę wsi Kruków w dystrykcie świdnickim wraz z folwarkiem, młynem i innymi przynależnościami, którą odziedziczyła po swoim ojcu. Następnie tenże Zygfyd sprzedał wspomniany majątek Elżbiecie wdowie po Klausie von Seidlitz, a po jej śmierci przyspać ma on jej dziedzicom i spadkobiercom.

Oryg.: AP Wrocław, Rep. 83, nr 94 (112). Pergamin 32,8 × 14,3 + 5,7 cm. Na odwrociu ręką XIV-wieczną: privilegium ducis [?] nichil sonat, a także noty i sygnatury nowożytne.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 694; Katalog APWr., nr 3296 (obydwa z błędami).

Uw.: Na fioletowym sznurze ułamana pieczęć księcia (jak nr 18) w wosku naturalnym, na jej odwrociu *contrasigillum* w wosku zielonym (jak nr 14).

//In^a// Gotis namen amen. //W//ir Bolke von Gotis gnaden //h//erczoge in Slesien, herre von Furstenberg, zur Swydnicz und marggrave / zu Lusicz tun kunt und bekennen offinlich mit desim brive allen den, die in sehen, horen adir lesen, das vor uns komen ist / Anke etiswen hern Petschen von Ciren eliche tochtir und hat mit wolvorbedachtim mute, bei gesundim lybe und mit / rate irre frunde dem ediln Syfride von Donyr erim elichen wirte den halben teil des gutis zum Rabin unsers wichbildis zur Swydnicz, und vernemlich alle erbeteil, der ir doselbest von vetirlichim anevalle werden machte, is sei an vorwerke, an moln, an czinse, an holcze, an wesin, an weide, an vischery adir woran is sei, nichtis-nicht usgesundert, sundir in allir masse und mit allir zugehorunge, als is von irem vatir an sie komen ist, in unser hende willeclich ufgelassen. So hat der obgenante Syfrid doselbest vor uns stende den obgenantin halben teil zum Raben, mit allin zugehorungen und in allir masse, als do voregeschreiben stet, der erbern frowen Ilsken ettiswen Claus von Sydlitz elichen husvrowen recht und redlich verkouft und hat in ouch ir ufgelassen willeclich in unser hende. Czu der uflassung und zu dem obgenantin koufe haben wir unsern furstlichen willen gegeben und haben der egenantin Ilsken denselben halben teil zum Raben in allir masse, als vorebegriffen ist, gelegen und gelangit, also das sie desselben halben teilis ire lebetage gewaldik syn sol und noch irem tode sol er an ire erben und nochkomlinge ungehindert ewelich sterben und gevallen. Mit orkund dicz brifs, den wir mit unser guten wissen versigilt haben lassen werden, der ist gegeben zu Vryburk am donirstage vor Allir heiligen tak noch Gotis geburt dryczenhundert iar in dem fufffundsechzigisten iare. Des sint geczuk unser getruwen her Peczolt von Betschow, her Bernhart von Czedlicz von Furstinstein unser burggrave, her Hannus von Ciren, her Heinrich von Ciren, Nickil von Sachinkirch, Temchin von Sidlicz, Petir von Czedlicz unsir lantschryber und Petir von Nebeltschicz unser hoveschryber und andir unser truwirdigen man vil.

^a Zdobiony inicjał I wysokości całego tekstu.

21.

Lubawka, 20 XII 1365

Książę Bolko nadaje w lenno Peczoldowi von Betschau folwark w Jeżowie Sudeckim w dystrykcie jeleniogórskim, należący do Jana Schönebucha.

Oryg.: AP Wrocław Oddział w Jeleniej Górze, Dok. m. Jeleniej Góry, nr 13 (16). Pergamin 30,5 × 16,7 + 3,7 cm. Na odwrociu streszczenie i sygnatury nowożytne.

Reg.: Katalog APDŚ, nr 698; Katalog APWr., nr 3300.

Uw.: Na czerwonym sznurze ułamana pieczęć (jak nr 18) w wosku naturalnym, na jej odwrociu *contrasigillum* w wosku czarnym (jak nr 14).

//W//ir Bolke von Gotes gnaden herczog in Slesien, herre von Furstenberg, zur Swid(nicz) und markgrafe / zu Lusicz tuen kunt und bekennen offenlich mit desim bryfe allen den, die yn sehen, horn odir lesen, das wir haben / angesehen den getruwen dinst, den uns unser lieber getruwer her Peczolt von Beschow dikke und ufte getan / hat und ouch in kumftegen cziten tuen mag, und haben ym, sin erben

und allen irn nachkomelingen gegeben und geben und haben ouch gelegin und leyen yn mit craft dis brifs das vorwerk zu Grunaw an dem ende geleynd, das do gewest ist Hannosen Schonebuchs, yn unserm wichpilde zu Hirsberg geleynd und uns redelich und rechlich angestorben und gevallen ist und uns ouch mit dem rechte gereyht und zugesprochen ist zu haben, zu besiczen, zu vorkoufen, zu vorsecczen und yn irn nucz zu wenden, als yn allirbequemest wirt sin, von uns und allen unsern nachkomelingen ewelich ungehindert, zu alle dem rechte, nucze, genysse und herschaft, und by namen ouch mit allen sin zugehorungen, nicht usgenomen nach usgesundert, sunder yn alle der masse, als is von alders geleynd ist und leyt yn allen sin greniczen und reyn, von uns und allen unsern nachkomelingen zu eyne rechten lehn zu haben und erblich zu besiczen yn alle der wyse, als vorebegriffen ist. Mit orkunde dis brifs vorsegilt mit unserm ingesegil. Gegeben zur Lobow an sante Thomas abunde des heylegen apostelen nach Gotes geburt driczenhundert iar in dem fufffundsechczegisten iare. Des sint geczuk unser man her Heyneke von Sidlicz, her Hentschel von der Ribnicz, her Heyneke von Meynwalde, her Reyntsch Schaff hoverichter, Menczel von Nebeltschicz, Hantsch und Nische gebruder von Nebeltschicz und Petir von Czedlicz unser lantschreiber.

Indeks

Indeks obejmuje wszystkie nazwy osobowe i geograficzne. Hasłem jest nazwisko, miejscowość, z której pisała się dana osoba, przydomek lub w ostateczności samo imię. Podstawowe hasło to współczesna nazwa polska, nazwa niemiecka i formy źródłowe uwzględnione są jako odsyłacze.

- Agnieszka księżna świdnicka 6, 18
 Aleksey pisarz dworski 11, 14
 Alt Jauer (*Alden-*, *Aldin Jawor*) → Stary Jawor
 Betschau (*Beschow*, *Betschow*): – Peczdold 17, 18, 21, burgrabia 16, 20
 Biberstein (*Bebirstein*, *Bebirsteyn*): – Ulryk 18, 19
 Bolesław III Rozrzutny książę legnicko-brzeski 15
 Bolesławiec (*Bunczelaw*, *Bunczlaw*, *Bunzlau*) 6; – dystrykt 7
 Bolkenhain (*Hayn*) → Bolków
 Bolko II książę świdnicki 1–21, głogowski 17, margrabia Łużyc 17–21
 Bolków (*Hayn*, *Bolkenhain*) 6
 Breslau (*Breslaw*) → Wrocław
 Brieg (*Brege*) → Brzeg
 Brzeg (*Brege*, *Brieg*): – książę 15 → Bolesław
 Bunzlau (*Bunczelaw*, *Bunczlaw*) → Bolesławiec
 Cieplice (*Warmborne*, *Warmbrunn*) dziś cz. Jeleniej Góry 7
 Ciernie (*Cirle*, *Zirlau*) dziś cz. Świebodzic: Wassirabe 6
 Cirm (*Cirn*, *Czirn*): – Henryk 16, 18, 20, brat Kunada 19; – Jan (*Hannus*) 20; – Kunad brat Henryka 19; – Pecze i jego córka Anna (żona Zygryda von Dohna) 20
 Cisów (*Cziskberge*, *Czyskberge*, *Zeisburg*) zamek k. Świebodzic: – Mikołaj (*Nickel*, *Nickil*) 2, 5, 10
 Czechy (*Boemia*): – król 15 → Karol
 Dohna (*Donyn*): – Zygryd i jego żona Anna (córka Pecza z Cirm) 20
 Doring (*Doryngi*): – Henczel 11
 Dzierżoniów (*Richenbach*, *Richinbach*, *Reichenbach*) 6; – Pecze (mieszczanin w Świdnicy) i jego córka Anna (żona Jana syna wójta w Legnicy) 10
 Dzwonów (*Schellindorf*, *Schellendorf*) k. Legnicy: – Jan (*Johannes*) 15
 Freiburg (*Vriburk*, *Vřiburg*, *Vryburk*) → Świebodzice
 Fryz (*Frise*, *Fryse*, *Frysen*): – Pecze 17, 19, kuchmistrz 18; – Peczdold 18
 Fünfhausen (*Fumfhu^esen*) 4
 Fürstenberg (*Furstenberg*, *Furstenberk*, *Furstinberg*, *Fürstenberg*) = Fürstenstein (*Furstensteyn*, *Furstinstein*) → Książ
 Glogau (*Glogow*, *Glogaw*) → Głogów
 Goldberg (*Golberk*) → Złotoryja
 Głogów (*Glogow*, *Glogaw*, *Glogau*) 17; – książę 17 → Bolko; – dystrykt i mieszczanin Tyczko Dreisigmark 17
 Granica (*Halbendorf*, *Halbendorf*) k. Strzegomia 3
 Greiffenberg (*Gryfenberk*) → Gryfów
 Greißlau (*Grislaw*, *Grislaw*): – Otto sędzia dworski 1, 4, sędzia dworski w Jaworze 8
 Grunau (*Grunaw*) → Jeżów Sudecki
 Grüssau (*Grysov*) → Krzeszów
 Gryfów (*Gryfenberk*, *Greiffenberg*) 6
 Grzędz (*Conradiswalde*, *Konradswaldau*) dystrykt Kamienna Góra 16; – kościół 16
 Hackeborn (*Hakenborn*, *Hokenborn*): – Albrecht 18, brat Jana 14, 16, brat Fryderyka, Henryka i Ulryka 16; – Fryderyk brat Albrechta, Henryka, Jana i Ulryka 16; – Henryk brat Albrechta, Fryderyka, Jana i Ulryka 16; – Jan (*Hannus*) 13, 19, brat Albrechta 14, 16,

- brat Fryderyka, Henryka i Ulryka 16; – Ulryk brat Albrechta, Fryderyka, Henryka i Jana 16
- Halbendorf (*Halbendorf*) → Granica
- Henryk IV Probus książę wrocławski 8
- Hirschberg (*Hirsberg, Hirsberk*) → Jelenia Góra
- Hoberg (*Hoberk*): – Hape 17
- Jauer (*Jauwor, Jawor*) → Jawor
- Jawor (*Jauwor, Jawor, Jauer*) 6; – dystrykt 10; – sędzia dworski 8
- Jelenia Góra (*Hirsberg, Hirsberk, Hirschberg*) 1, 4, 6; – wójtostwo 4; – wójt Baldwin, jego córki Agnieszka (żona Mikołaja z Walditz), Dorota (żona Jana z Schildau) i wdowa po nim Małgorzata 4; – dystrykt 21; – rajcy 1; – dom wagi, kramy i postrzygalnia 1
- Jeżów Sudecki (*Grunaw, Grunau*) dystrykt Jelenia Góra: – folwark 21
- Kamienna Góra (*Landishute, Landeshut*) 6; – dystrykt 16, 18
- Kamiona (*Czobern, Ziebern*) dystrykt Głogów 17; – kościół 17
- Karol IV Luksemburski cesarz i król Czech 15
- Kestener Mikołaj (*Nicolaus*) kapelan, opat klasztoru w Krzeszowie 18
- Kochanów (*Trutlibisdorf, Trautliebersdorf*) dystrykt Kamienna Góra 18; – folwark i sołectwo 18
- Kondratów (*Cunradiswalde, Konradswaldau*) dystrykt Kamienna Góra: – zamek i folwark pod nim 16
- Konradswaldau (*Conradiswalde*) → Grzędy → Kondratów
- Kraszowice (*Croschwicz, Kroischwitz*) dystrykt Bolesławiec 7; – sołectwo i kościół 7
- Kraszowice (*Croschewicz, Kroischwitz*) dziś cz. Świdnicy 14; – sołectwo 14
- Kreckwitz (*Crekewitz*): – Albrecht 17
- Kroischwitz (*Croschwicz, Croschewicz*) → Kraszowice
- Kruków (*Raben, Rabin, Raaben*) dystrykt Świdnica 20; – folwark i młyn 20
- Krzeszów (*Grysov, Grüssau*) k. Kamiennej Góry 18; – klasztor i opat 18
- Książ (*Furstenberg, Furstenberk, Furstinberg, Fürstenberg, Fürstenberg*) w tytularurze książęcej 1–21 = Fürstenstein (*Furstensteyn, Furstinstejn*) 6, 19, 20; – burgrabia 20
- Laasan (*Lazan*) → Łażany
- Landeshut (*Landishute*) → Kamienna Góra
- Landeskrona (*Landiscrone*): – Jan (*Hannus*) 5
- Langenöls (*Olsen*) → Olszany
- Lausitz (*Lusacie, Lusicz*) → Łużyce
- Lähn (*Lehen*) → Wleń
- Legnica (*Legnic, Lignicz, Liegnitz*) 5, 10; – książę 15 → Bolesław → Waclaw; – wójt Franczko 5, 10, jego synowie Jan (*Hanko*) 5, Jan (*Hannus*) 5 (?), z żoną Anną (córka Pecza z Rychbachu mieszczanina świdnickiego) 10, Jeszko (*Jeske*) syn Franczka (?) 5
- Lessat (?) (*Lessat*): – Jenczin 17
- Leubus (*Lubens*) → Lubiąż
- Liebau (*Lobow, Lubovia*) → Lubawka
- Liebenau (*Libenow*) miejscowość zaginiona dystrykt Kamienna Góra 16; – kościół 16
- Liebichau (*Lobchow*) → Lubiechów
- Liegnitz (*Legnic, Lignicz*) → Legnica
- Logau (*Logow*) miejscowość zaginiona k. Lubania: – Han 11, 13, sędzia dworski 14
- Löwenberg (*Lewenberk*) → Lwówek
- Lubawka (*Lobow, Lubovia, Liebau*) 14, 16, 18, 21
- Lubiąż (*Lubens, Leubus*) 2; – klasztor i opat 2
- Lubiechów (*Lobchow, Liebichau*) dziś cz. Wałbrzycha 8 → Gunter Rohnau
- Lwówek (*Lewenberk, Löwenberg*) 6
- Łażany (*Lazan, Laasan*) k. Strzegomia: – Guncel 5, 10
- Łużyce (*Lusacie, Lusicz, Lausitz*): – margrabia 17–21 → Bolko
- Maciejowa (*Meinwalde, Meynwalde, Maywaldau*) dziś cz. Jeleniej Góry 5, 14, 17, 21 → Heinke Zedlitz
- Magdeburg (*Meideburk, Meideburg, Magdeburg*) w Saksonii 13
- Male (*Male*): – Mikołaj (*Nische*) 17
- Maywaldau (*Meinwalde, Meynwalde*) → Maciejowa
- Morawa (*Morow, Muhrau*) dystrykt Strzegom 11; – folwark 11
- Muhrau (*Morow*) → Morawa
- Nebelschitz (*Nebeltschicz, Nebilschicz, Nebilschycz*): – Hancz 1, 5, 7, 10, brat Mikołaja 14, 21; – Mencil 4, 7, 21; – Mikołaj (*Nische, Nitsche*) 19, brat Hancza 14, 21; – Piotr pisarz dworski 5, 13, 14, 17, 19, 20
- Niemcza (*Nimpcz, Nimpsch, Nympsch, Nimptsch*) 6; – dystrykt 2, 14
- Nimptsch (*Nimpcz, Nimpsch, Nympsch*) → Niemcza
- Nuwellnas (*Nuwellnas*): – Herman i jego brat Mikołaj (*Nickel*) 14
- Oław (*Olow*): – Mikołaj (*Nickel, Nickil*) 2, 5, 10, 13
- Olszany (*Olsen, Langenöls*) dystrykt Niemcza 2; – sołtys i mieszkańcy 2
- Panków (*Pankendorf, Penkendorf*) k. Świdnicy: – Kune 6
- Parchwitz (*Parchwicz*) → Prochowice
- Pasieczna (*Czedlicz, Zedlitz*) k. Świdnicy 13
- Pechwinkel (*Pechwinkel*): – Fryderyk 6, 11, burgrabia 16
- Penkendorf (*Pankendorf*) → Panków
- Pogarell (*Pogerell*) → Pogorzela
- Pogorzela (*Pogerell, Pogarell*) k. Brzegu: – Przeclaw 10
- Predel (*Predil*): – Heidenreich 18
- Proboszczów (*Probesthain, Probsthain*) k. Świdnicy: – Jan (*Hans*) mieszczanin w Świdnicy 19
- Probsthain (*Probesthain*) → Proboszczów
- Prochowice (*Parchwicz, Parchwitz*) 5
- Pszemno (*Waczenrode, Weisenrode, Weizenrodau*) dystrykt Świdnica: – Mikołaj (*Nickel*) 14; – młyn 19
- Raaben (*Raben, Rabin*) → Kruków
- Redern (*Redern*): – Heinke i Piotr 7
- Reibnitz (*Ribnicz*) → Rybnica

- Reichenbach (*Richenbach, Richinbach*) → Dzierżoniów
 Rohnau (*Ronow*): – Gunter z Lubiechowa 8
 Rybnica (*Ribnicz, Reibnitz*) k. Jeleniej Góry: – Henczel 21
 Sachenkirche (*Sachenkirche, Sachinkirch, Zachinkirche*): – Mikołaj (*Nickel, Nickil*) 6, 10, 13, 14, 20
 Schaff (*Schaff, Schof*): – Gocze 1; – Reincz Młodszy 17, 19, marszałek 18, sędzia dworski 21; – Ulryk 2, 6
 Schellendorf (*Schellendorf*) → Dzwonów
 Schildau (*Schildaw, Schyldaw*) → Wojanów
 Schlesien (*Slesie, Slezie, Slezien, Slesien, Slezien*) → Śląsk
 Schönau (*Schonow*) → Świerzawa
 Schönebuch (*Schonebuch*): – Jan (*Hannos*) 21
 Schweidnitz (*Schweidnitz, Sweidnicz, Swidnicz, Swydnicz*) → Świdnica
 Schweinhaus (*Swyn*) → Świny
 Schweinz (*Sweynicz*) → Święc
 Seidlitz (*Sidlicz, Sydelicz, Sydlicz*): – Heinke 2, 6, 13, 21, łowczy 8, 16; – Klaus i wdowa po nim Elżbieta 20; – Temczin 20
 Seiffridau (*Siffredow*) → Zebrzydów
 Senitz (*Zenicz*) → Sienice
 Sienice (*Zenicz, Senitz*) dystrykt Niemcza 14
 Silsterwitz Groß-, Klein (*Sinistrowicz*) → Sulistrowice lub Sulistrowiczki
 Skarżyce (*Grunow, Grunau*) k. Świdnicy: – Sander 8
 Stary Jawor (*Alden-, Aldin Jawor, Alt Jauer*) dystrykt Jawor 5, 10; – sołectwo 5
 Striegau (*Strega, Sregen, Stregon, Stregonia*) → Strzegom
 Strzegom (*Strega, Sregen, Stregon, Stregonia, Striegau*) 3, 6, 11; – klasztor i opatka 11; – dystrykt 11
 Sulistrowice lub Sulistrowiczki (*Sinistrowicz, Groß-, Klein-Silsterwitz*) dystrykt Niemcza 2; – wzgórze 2
 Śląsk (*Slesie, Slezie, Slezien, Slesien, Slezien*) 1–21
 Świdnica (*Schweidnitz, Sweidnicz, Swidnicz, Swydnicz, Schweidnitz*) 1–21; – książę 1–21 → Bolko; – księżna 6, 18 → Agnieszka; – dystrykt 14, 19, 20; – mieszczanie: – Jan (*Hans*) Probsthain 19, – Jerzy Huter 14, – Marcin Melcher i jego dzieci 12, – Mikołaj (*Nitschke*) Heinemann 19, – Henryk Amore 8, – Mikołaj (*Nickel*) Semmel 14, – Pecze z Rychbachu i jego córka Anna (żona Jana syna Franczka wójta w Legnicy) 10, – Rudiger 8; – rajcy 8, 9, 12, 13; – sędzia dworski, wójt i ławnicy 12
 Świebodzice (*Vriburk, Vřiburg, Vryburk, Freiburg*) 6, 15, 19, 20
 Świerzawa (*Schonow, Schönau*) 6
 Święc (*Sweynicz, Schweinz*) dziś Serwinów przysiółek Dobromierza: – Heincze 7
 Świny (*Swyn, Schweinhaus*) k. Bolkowa: – Guncel 10, brat Mikołaja 4; – Mikołaj (*Nickel*) brat Guncela 4
 Thomaswaldau (*Domaswalde*) → Tomkowice
 Tilo opat klasztoru w Lubiążu 2
 Tomkowice (*Domaswalde, Thomaswaldau*) k. Strzegomia 3
 Trache (*Trache*): – Arnold 1, cześnik 2
 Trautliebersdorf (*Trutlibisdorf*) → Kochanów
 Waclaw I książę legnicki 15
 Walditz Groß-, Wenig (*Waldicz, Waldycz*) → Włodzice Wielkie, Małe
 Warmbrunn (*Warmborne*) → Cieplice
 Warta Bolesławiecka (*Warte, Wartha, Warthau*) k. Bolesławca: – Jan (*Hannus*) 4; – Henczel 11
 Warthau (*Warte, Wartha*) → Warta Bolesławiecka
 Weizenrodau (*Waczenrode, Weisenrode*) → Pszenno
 Wierzbna (Würben): Andrzej marszałek 8
 Wiltberg (*Wiltberg*): – Rudiger 11, marszałek 1, 2, 8, 14
 Wleń (*Lehen, Lähn*) 6
 Włodzice Wielkie, Małe (*Waldicz, Waldycz, Groß-, Wenig Walditz*): – Mikołaj (*Nitsche*) i jego żona Agnieszka (córka Baldwina wójta w Jeleniej Górze) 4; – Dytryk 7
 Wojanów (*Schildaw, Schyldaw, Schildau*) k. Jeleniej Góry: – Jan (*Hannus*) i jego żona Dorota (córka Baldwina wójta w Jeleniej Górze) 4
 Wrocław (*Breslaw, Wratislavia, Breslau*) 3, 15; – książę 8 → Henryk IV; – klasztor św. Klary i opatka 3; – rajcy i ławnicy 15
 Würben → Wierzbna
 Zebrzydów (*Siffredow, Seiffridau*): – Mikołaj (*Nickel*) 6
 Zedlitz (*Czedlicz*) → Pasieczna
 Zedlitz (*Czedlicz*): – Bernard burgrabia 16; – Bernard burgrabia Książa 20, z Książa 6, 19; – Heinke łowczy 8, z Maciejowej 5, 14, 17, 21; – Henczel Wegiste brat Tyczka 11; – Koppe 14; – Piotr 1; – Piotr protonotariusz, pisarz krajowy 1, 2, 4, 6–8, 10, 11, 13, 14, 16, 18, 20, 21; – Tyczko Wegiste brat Henczla 11
 Zeisburg (*Cziskberge, Czyskberge*) → Cisów
 Zettritz (*Ceteris, Czeteras, Czetheras, Czetteras*): – Herman 2, 4, 13, 14, 16
 Ziebern (*Czobern*) → Kamiona
 Zirlau (*Circle*) → Ciernie
 Złotoryja (*Golberk, Goldberg*) 6

Documents of Duke Bolko II of Świdnica issued between 1361 and 1365 held in the State Archives in Wrocław (and its branch in Jelenia Góra)

Summary: The edition comprises 21 documents issued between 1361 and 1365 by Duke Bolko II the Small of Świdnica (d. 1368), one of the most eminent Silesian Piasts in the fourteenth century. They are stored today in the State Archives in Wrocław (and its branch in Jelenia Góra). They relate to various matters and were issued to towns/townpeople, Church institutions, and knights. Except for two, these documents have not yet been published in full. They were known only from the regesta in archival catalogues, which were often preliminary drafts, with errors and without lists of witnesses. The publication of complete texts of documents makes it possible to observe their form. The included descriptions of seals show the variability and evolution of sphyragistic customs in the chancellery of Duke Bolko II, and the lists of document witnesses allow us to reconstruct the court personnel and the duke's entourage.

Dokumente von Bolko II. von Schweidnitz-Jauer aus den Jahren 1361–1365 erhalten im Staatsarchiv in Wrocław (Breslau) und dessen Außenstelle in Jelenia Góra (Hirschberg)

Zusammenfassung: Die vorliegende Edition umfasst 21 Dokumente herausgegeben in den Jahren 1361–1365 durch Bolko II. den Kleinen von Schweidnitz-Jauer (gest. 1368), einen für das 14. Jh. herausragenden schlesischen Fürsten aus dem Piastengeschlecht. Erhalten sind diese im Staatsarchiv in Wrocław (Breslau) und in dessen Außenstelle in Jelenia Góra (Hirschberg). Sie betreffen verschiedene Angelegenheiten, ausgestellt wurden sie an Städte und Bürger, kirchliche Institutionen, sowie Vertreter des Rittertums. Mit Ausnahme von zwei von ihnen sind diese Dokumente bisher nie in ihrem Ganzen publiziert worden. Bekannt waren sie nur aus Regesten, ungenau und ohne Zeugenverzeichnisse, in Katalogen (Inventaren) der Archive. Die jetzige Publikation von einheitlichen Texten der Dokumente ermöglicht eine Analyse des Formbogens. Die Beschreibungen der Siegel zeigen die Entwicklung der damit verbundenen Gewohnheiten in der Kanzlei von Bolko II. Die wiedergegebenen Zeugenverzeichnisse zu den Dokumenten lassen eine Rekonstruktion des Personenstandes des Hofes und der Umgebung des Herzogs zu.

Nota o autorze: Tomasz Zawadzki – dr, absolwent Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Członek Zespołu do Badań nad Dworami i Elitami Władzy przy Zamku Królewskim na Wawelu. Zainteresowania naukowe: historia Śląska w średniowieczu, dwory i otoczenie Piastów śląskich, elity władzy, genealogia, dyplomatyka.

Author: Tomasz Zawadzki – PhD, graduate of the University of Silesia in Katowice. Member of the Team for Research on Courts and Power Elites at the Royal Castle in Krakow. Scientific interests: history of Silesia in the Middle Ages, courts and entourage of the Silesian Piasts, power elites, genealogy, diplomacy.

e-mail: t.zawadzki215@wp.pl

Bibliografia

Źródła

Geschichte des Geschlechts von Czettritz und Neuhaus, t. 2: *Regesten*, oprac. H. Czettritz und Neuhaus, Görlitz 1911
Die Inventare der nichtstaatlichen Archive Schlesiens. Kreis und Stadt Glogau, wyd. K. Wutke, w: CDSil., t. 28, Breslau 1915

Jurek T., *Tuzin z naddatkiem niedrukowanych dokumentów Bolka II świdnickiego z archiwum joannickiego w Pradze*, w: *Studia monastica et mediaevalia. Opuscula Marco Derwich dedicata*, red. M.L. Wójcik, Wrocław 2022, s. 501–522

Katalog dokumentów przechowywanych w Archiwach Państwowych Dolnego Śląska, t. 4: *1351–1366*, oprac. R. Stelmach, Wrocław 1991

Katalog średniowiecznych dokumentów przechowywanych w Archiwum Państwowym we Wrocławiu, oprac. R. Stelmach, Wrocław–Racibórz 2014

Landbuch księstw świdnickiego i jaworskiego, t. 1: *1366–1376*, wyd. T. Jurek, Poznań 2004

- Die Landständische Verfassung von Schweidnitz-Jauer zur Geschichte des Ständewesens in Schlesien*, wyd. G. Croon, w: CDSil., t. 27, Breslau 1912
- Lippert W., *Wettiner und Wittelsbacher sowie die Niederlausitz im XIV. Jahrhundert. Ein Beitrag zur deutschen Reichs- und Territorialgeschichte*, Dresden 1894
- Regesten zur schlesischen Geschichte*, w: CDSil., t. 7, cz. 3, red. C. Grünhagen, Breslau 1886; t. 18: 1316–1326, red. C. Grünhagen, K. Wutke, Breslau 1898; t. 22: 1327–1333, red. C. Grünhagen, K. Wutke, Breslau 1903; t. 29: 1334–1337, red. K. Wutke, E. Randt, H. Bellee, Breslau 1923; t. 30: 1338–1342, red. K. Wutke, E. Randt, Breslau 1930
- Regesty śląskie*, red. W. Korta, t. 1: 1343–1348, oprac. K. Bobowski i in., Wrocław 1975; t. 2: 1349–1354, oprac. K. Bobowski i in., Wrocław 1983; t. 3: 1355–1357, oprac. J. Gilewska-Dubis, Wrocław 1990; t. 4: 1358–1359, oprac. J. Gilewska-Dubis, K. Bobowski, Wrocław–Warszawa 1990; t. 5: 1360, oprac. J. Gilewska-Dubis, Wrocław–Warszawa 1992
- Schlesiens Münzgeschichte im Mittelalter*, cz. 1: *Urkundenbuch und Münztafeln*, red. F. Friedensburg, w: CDSil., t. 12, Breslau 1887
- Schl. UB, t. 5, oprac. W. Irgang, Köln–Weimar–Wien 1993
- Tzschoppe G.A., Stenzel G.A., *Urkundensammlung zur Geschichte des Ursprungs der Städte und der Einführung und Verbreitung deutscher Kolonisten und Rechte in Schlesien und der Ober-Lausitz*, Hamburg 1832
- Urkunden der Stadt Löwenberg*, wyd. H. Wesemann, Löwenberg in Schlesien 1885 (odb. z: „Jahresbericht über des Realprogymnasium zu Löwenberg in Schlesien”)

Opracowania

- Dąbrowski J., *Dzieje polityczne Śląska w latach 1290–1402*, w: *Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, t. 1, red. S. Kutrzeba, Kraków 1933, s. 327–562
- Chmielewska M., *Pieczenie Agnieszki, księżnej świdnickiej (1338–1392)*, „Wiek Stary i Nowy”, 4, 2005, s. 74–90
- Gospoś E., *Die Politik Bolkos II. von Schweidnitz-Jauer (1326–1368). Inaugural-Dissertation zur Erlangung der Doktorwürde an der Hohen philosophischen Fakultät der Vereinigten Friedrichs-Universität Halle-Wittenberg*, Halle am Saale 1910
- Gumowski M., *Pieczenie śląskie do końca XIV wieku*, w: *Historia Śląska od najdawniejszych czasów do roku 1400*, t. 3, red. W. Semkowicz, Kraków 1936, s. 247–440
- Jurek T., *Bolko II. von Schweidnitz (†28. Juli 1368)*, w: *Schlesische Lebensbilder*, t. 10, red. K. Borchardt, Insingen 2010, s. 9–23
- Jurek T., rec.: *Klemenski M.A., Bolko II Mały (ok. 1309/12 – 1368) książę świdnicko-jaworski i margrabia łużycki*, Kraków 2023, *Rocz. Hist.*, 89, 2023, s. 205–209
- Klemenski M.A., *Bolko II Mały (ok. 1309/12 – 1368) książę świdnicko-jaworski i margrabia łużycki*, Kraków 2023
- Kölzel Th., *Konstanz und Wandel. Zur Entwicklung der Editionstechnik mittelalterlicher Urkunden*, w: *Urkunden und ihre Erforschung. Zum Gedenken an Heinrich Appelt*, red. W. Maleczek, Wien 2014, s. 33–52
- Wójcik M.L., *Pieczenie rycerstwa śląskiego w dobie przedhusyckiej*, t. 2, Kraków–Wrocław 2018